
ჰაინრიჰ ბოლის ფონდის სამხრეთ კავკასიის რეგიონალურ ბიუროში 2013 წლის 23 იანვარს გამართული საჯარო დისკუსია თემაზე:

„ქენევის პროცესი და კონფლიქტების მშვიდობიანი ტრანსფორმაცია: ახალი პოლიტიკური რეალობა“

ძირითადი მომხსენებლები:

გიუნტერ ბეჰლერი - შვეიცარიის კონფედერაციის ელჩი საქართველოში

სერგი კაპანაძე - საქართველოს რეფორმების ასოციაციის დირექტორი

ქეთევან ციხელაშვილი - რეინტეგრაციის საკითხებში საქართველოს სახელმწიფო მინისტრის პირველი მოადგილე

მოდერატორი: გოგი გვახარია, რადიო თავისუფლების ჟურნალისტი (თბილისი, საქართველო)

გოგი გვახარია - მოგესალმებით. დღეს ჩვენი დისკუსიის თემაა: “ქენევის პროცესი და კონფლიქტების მშვიდობიანი ტრანსფორმაცია: ახალი პოლიტიკური რეალობა”. ბატონი სერგი თავის ინტერვიუში საკმაოდ კრიტიკულია იმ ცვლილებების მიმართ, რომელიც უკვე აშკარაა და იმედი მაქვს, ისაუბრებს ამ თემაზე. ვფიქრობ, დისკუსია შედეგა. მოვუსმინოთ მომხსენებლებს და შემდეგ უკვე თქვენც მოგეცემათ კითხვების დასმის საშუალება.

ახლა ბატონ გიუნტერ ბეჰლერს გადავცემ სიტყვას. იგი გახლავთ შვეიცარიის ელჩი საქართველოში და ამდენად უშუალოდ არის დაკავშირებული ქენევის პროცესთან.

გიუნტერ ბეჰლერი - მოგესალმებით. გმადლობთ მოწვევისთვის. ძალიან სასიამოვნოა თქვენთან ყოფნა. სავსე დარბაზს ვხედავ, რაც აღნიშვნის ღირსია. ამ ეტაპზე ძალიან მნიშვნელოვანია განვიხილოთ სამშვიდობო პროცესები, საგარეო პოლიტიკასთან დაკავშირებული საკითხები. ვფიქრობ, დემოკრატიულ პოლიტიკას სჭირდება საჯარო დისკუსიები, საზოგადოების ჩართულობა. წინააღმდეგ შემთხვევაში მხოლოდ ქენევის ფორმატი არ იქნება საკმარისი. ამიტომაც მიხარია, როდესაც ვხედავ ასეთ დისკუსიებს, დიალოგს სამოქალაქო საზოგადოებასთან, აუდიტორიასთან. სადილის დროს მინისტრის მოადგილესთან და სხვა ექსპერტებთან ვისაუბრეთ, ზოგიერთ მათგანს ამ დარბაზშიც ვხედავ, ვფიქრობ, ქენევის მოლაპარაკებებზე ნამდვილად უნდა გავამახვილოთ ყურადღება, იმიტომ რომ ეს არის მთავარი ფორმატი, სადაც იმართება მოლაპარაკებები რუსეთის ფედერაციასა და საქართველოს შორის და სადაც არის საუბარი აფხაზეთსა და სამხრეთ ოსეთზე. შინაარსიდან გამომდინარე ჯერჯერობით დიდი მიღწევები არ არის, მაგრამ ეს მოლაპარაკებები რომ არ ყოფილიყო, არ გვეცოდინებოდა, როგორ უნდა გვემოქმედა, როგორ უნდა ჩავრთულიყავით პროცესში. ვფიქრობ, რომ ქენევის მოლაპარაკებები უნდა გაფართოვდეს. საამისოდ არსებობს სხვადასხვა გზები, სამოქალაქო საზოგადოებასთან დისკუსიების ჩათვლით.

ვფიქრობ, რომ შეიქმნა ურთიერთგამომრიცხავი სურათი ქენევის ბოლო მოლაპარაკების შემდეგ. საქართველოში შეიცვალა მთავრობა, მაგრამ არაფერი შეცვლილა მეორე მხარეს, ვგულისხმობ სხვა მონაწილეებს, რომლებიც სხედან მრგვალ მაგიდასთან.

საქართველომ დიდი ნაბიჯი გადადგა დემოკრატიზაციის თვალსაზრისით. საქართველო დგას ევროპის გზაზე და ეჭვი არ მეპარება, რომ ეს კურსი გაგრძელდება. შეგვიძლია დავამტკიცოთ, რომ საქართველო არ გადაუხვევს ამ კურსიდან, მისი ორიენტაცია ცხადია. ამ თვალსაზრისით საქართველოს დიდი უპირატესობა აქვს ქენევის მოლაპარაკების სხვა მონაწილეებთან შედარებით და რეგიონში. იმიტომ რომ ამ რეგიონში სამშვიდობო პროცესები და დემოკრატიზაცია ხელიხელჩაკიდული მიდის. საქართველო დაცული იქნება იმ შემთხვევაში, თუ დაცული იქნება სტაბილური დემოკრატია და კარგად განვითარებული ეკონომიკური და სოციალური სტრუქტურები. ეს მოიზიდავს მეზობლების და რუსეთის ფედერაციაში მცხოვრები ადამიანების ინტერესს. საქართველოსთვის ეს არის ერთადერთი გარანტია, რომ თუ რუსეთს ექნება რაიმე მცდელობა ისევ აღმართოს კედელი და ხელი შეუშალოს მონაწილეობას, აქვე დგება ეკონომიკური და სოციალური განვითარების საკითხი,

მშვიდობა და საგარეო პოლიტიკა, რომელი იქნება ადეკვატური ამგვარი განვითარებისა. ვგულისხმობ ევროპულ ინსტიტუციებს და სხვ.

გრძელვადიან პერსპექტივაში ვხედავ ჟენევის მოლაპარაკებების განვითარების შესაძლებლობას. იმიტომ რომ საქართველოს აქვს კარგი პოზიცია. ნებისმიერი თემის განხილვა შეიძლება ფართო საზოგადოებასთან. ვხედავ საინტერესო მიდგომებს ექსპერტებისა, აკადემიური წრეების წარმომადგენლებისა. ვეძებთ გზებს, როგორ გავაუმჯობესოთ ურთიერთობა მეზობლებთან, პარტნიორებთან. ასევე ვეძებთ ნაბიჯებს სხვადასხვა მიმართულებით, რომელიც ხელს შეუწყობს უკეთესი ურთიერთობების ჩამოყალიბებას. ეს არის დემოკრატიული საგარეო პოლიტიკის ნაწილი.

მეორე მხრივ ამ მომენტისთვის ვხედავ გარკვეულ წინააღმდეგობას, საქართველოდან შემოსულ წინადადებაზე ისინი ცდილობენ უარი თქვან. მაგრამ მოგეხსენებათ, „ცივი ომის“ დასრულების შემდეგ, რაშიც ჰაინრიჰ ბიოლსაც მიუძღვის წვლილი, ვგულისხმობ სამშვიდობო მოძრაობას გერმანიაში, მე და ჩემი მეუღლე ასევე ვიყავით ამ მოძრაობის მონაწილეები. მოდით გავხადოთ ეს ქვეყანა დემოკრატიული, მოვახერხოთ დიალოგი მეორე მხარესთან. ვინც არა-ს ამბობს, ის საბოლოო ჯამში წააგებს, რაც აღმოსავლეთ გერმანიაშიც ვნახეთ, საბჭოთა კავშირის დანგრევის შემდეგაც. საქართველოში 1 ოქტომბერს არჩეული ხელისუფლება ახალი შესაძლებლობაა საქართველოსათვის საიმისოდ, რომ შეიქმნას ხელსაყრელი დრო ჟენევის მოლაპარაკებების კარგი მიმართულებით წარმართვისთვის. იმედი მაქვს, რომ დავინახავთ უფრო პრაგმატულ მიდგომებს და მეორე მხარის უფრო გახსნილ პოზიციას.

ვფიქრობ, ჩვენ ტრანზიციის მომენტში ვიმყოფებით. მაგრამ თუ აღიარებთ, რომ ამ მომენტისთვის მთლიანად ვერ შეცვლით კონფლიქტის სტრუქტურას და მოკლევადიან პერიოდში ვერ მიაღწევთ ტერიტორიების დაბრუნებას, შეძლებთ კონცენტრირება მოახდინოთ კონფლიქტის ტრანსფორმირებაზე სამ დონეზე: ურთიერთობის შეცვლა მეორე მხარესთან, ვფიქრობ რომ აქ ჩანს დადებითი ნიშნები საქართველოსა და რუსეთს შორის, ამან ვფიქრობ, ნერვიული რეაქცია გამოიწვია იმ ტერიტორიებზე, რადგან ემინათ, რომ განსაკუთრებული ურთიერთობის შემთხვევაში მათ აზრს აღარ გაითვალისწინებენ. გვახსოვს მსოფლიო სავაჭრო ორგანიზაციაში გაწევრიანებამდელი მოლაპარაკებები. თავიდან იყო წინააღმდეგობა, მაგრამ საბოლოო ჯამში ეს მისაღები გახდა. ასევე ვხედავთ, რომ ამ მომენტისთვის არის უფრო დიდი სტაბილურობა, ნაკლები დაუცველობა და იმედი მაქვს, რომ კონფლიქტის ინტენსიურობაც შეიცვლება. შეიცვლება თემებიც. აქ მოთმინება გვმართებს. შემოქმედებითობა საკმაოდ მაღალია საქართველოს მხრიდან, ფიქრობენ ბაზრების გახსნაზე, ეკონომიკური კავშირების ჩამოყალიბებაზე, რკინიგზაზე და ადამიანების დაკავშირებაზე კონფლიქტის ორივე მხრიდან. ეს პატარ-პატარა ნაბიჯები უნდა იყო, იმისათვის, რომ არც ერთი ნაბიჯი მეორე მხრიდან არ იყოს განხილული, როგორც ნაბიჯი ერთი მხრიდან, რომელიც საფრთხეს შეუქმნიდა სამშვიდობო პროცესს. ამავე დროს ეს ნაბიჯები უნდა გადაიდგას დიალოგის და ნდობის ამაღლების ფონზე.

ჟენევის მოლაპარაკებებში პრობლემას წარმოადგენს ნდობის არარსებობა. დებატები ცხადყოფდა, რომ მხარეებს შორის ნდობა არ იყო. შეიძლება საერთაშორისო საზოგადოებაშიც არის ნდობის ნაკლებობა, ამას ვერ გამოორიცხავ. ყველა მხარემ უნდა გადასინჯოს საკუთარი სტრატეგია ნდობის ამაღლების კუთხიდან. დიალოგი

თემებზე, ურთიერთობებზე, სასარგებლო იქნება ამ თვალსაზრისით. ვფიქრობ, კარგი მხარეც ვნახეთ. ბატონ ზურაბ აბაშიძისა და ბატონ კერასინის შეხვედრაც პატარა ნაბიჯია ნდობის ამაღლების გზაზე.

იმისათვის, რომ დიალოგს ხელი შეეწყოს, ჟენევაში ყველაფერს ვერ განიხილავ. ის, რაც პოლიტიკაზე უფრო იქნება, ჟენევაში დაიბლოკება. მიუხედავად ამისა, ეს ფორმატი მაინც მნიშვნელოვანია. ამიტომ ვფიქრობ, რომ ჟენევის მოლაპარაკებები უნდა გაძლიერდეს ფრთხილი დისკუსიის გზით, ანუ თანათავმჯდომარეების მეშვეობით, რათა საქართველოს მხრიდან ახლა წამოსული ზოგიერთი იდეა სწორად იქნას „მონელებული“. თავიდან უნდა ავიცილოთ იმის რისკიც, რომ არ მოხდეს ყველაფრის პოლიტიკაზე. ამიტომ მნიშვნელოვანია პრემიერ-მინისტრის ნაბიჯები. ეს არ არის კონკურენცია ჟენევის მოლაპარაკებებთან, მაგრამ საჭიროა მსგავსი არხები დე-ფაქტო ხელისუფლებასთან, რადგან მათ აშინებთ რუსეთსა და საქართველოს შორის მოლაპარაკებების დროის მოახლოება. ამიტომ ჟენევის პროცესი უნდა გავამდიდროთ.

მესამე დონე გახლავთ დიალოგი საზოგადოებასთან, რათა მოვსინჯოთ სხვადასხვა იდეები, გავხედოთ არხი გარკვეული საკითხების წინ წაწევისთვის და ვიფიქროთ იმაზე, როგორ შეიძლება შევქმნათ ერთიანი ბაზარი, შესაძლებელია თუ არა ეს ორივე მხარისათვის, რეალურია თუ არა. სახელმწიფომ რასაკვირელია უნდა გაითვალისწინოს თავისი მოქალაქეების ინტერესები, მაგრამ ყველამ ვიცით, რომ სამშვიდობო პროცესები შესაძლებელია. ასეთია ჩემი დასკვნა. არ ვფიქრობ, რომ ჟენევის მოლაპარაკებები საფრთხის ქვეშ დგას, თუმცა ორივე მხარემ უნდა იფიქროს, რა წვლილის შეტანა შეუძლია მოლაპარაკებებში. თუ ეს მოლაპარაკებები რაიმე ქცევით ან პოზიციით დაიბლოკება, ამ შემთხვევაში უნდა ამოქმედდეს პარალელური არხები, რათა სიტუაცია დადებითად განვითარდეს.

საქართველო, როგორც უკვე ვთქვი, დემოკრატიზაციის პროცესში იმყოფება, და საჭიროა თანმიმდევრული საგარეო პოლიტიკური სტრატეგია. გვაქვს საგარეო საქმეთა სამინისტრო, რეინტეგრაციის სამინისტრო, საჭიროა ერთიანი ხედვა და თანმიმდევრული მიდგომა ჟენევის მოლაპარაკებების და ნებისმიერი პოტენციური არხის მიმართ. რა თქმა უნდა კიდევ ბევრი რამ არის გასაკეთებელი და დარწმუნებული ვარ, ყველაფერი იმ მიმართულებით წავა, რა მიმართულებითაც უნდა წავიდეს. გამაღობთ.

გოგი გვახარია - დისკუსიის დასაწყისშიც ვახსენე, ბატონ სერგი კაპანაძის ინტერვიუში ლაპარაკია ჟენევის მოლაპარაკების ფორმატის შეცვლაზე, რაც ბატონ სერგის თქმით ამ მოლაპარაკებების დასამარება იქნება. რამდენად რეალურია ეს ან რა ცვლილებებზეა საუბარი, ალბათ ქალბატონი ქეთევანი ისაუბრებს.

ქეთევან ციხელაშვილი - მოგესალმებით. მიხარია, რომ ეს თემა ასეთ ინტერესს იწვევს და როგორც ყოველთვის, ძალიან კარგი ინიციატივაა ბიოლის ფონდის მხრიდან. აქ პირველად არ ვიმყოფები და დიდი მადლობა კიდევ ერთხელ მოწვევისთვის. სამწუხაროდ ეს ინტერვიუ არ მინახავს, ამიტომ იქნებ ჯერ ბატონ სერგის ესაუბრა.

გოგი გვახარია - მაშინ მოდით ამ საკითხზე დისკუსია მერე გავმართოთ, ახლა კი იმ სიახლეებზე გვესაუბრეთ, რაც არის ამ პროცესში. თბილისში იმყოფებოდნენ ჟენევის მოლაპარაკების თანათავმჯდომარეები.

ქეთევან ციხელაშვილი - დიახ, ისინი დღეს სოხუმში გაემგზავრნენ. შემდეგ წავლენ ცხინვალში, რის შემდეგაც კვლავ დაბრუნდებიან თბილისში. აუდიტორიისთვის ალბათ ცნობილია ქენევის მოლაპარაკებების დისკუსიების ფორმატი და პროცედურები. ქენევის მოლაპარაკებებს საფუძველი ჩაეყარა 2008 წლის ცეცხლის შეწყვეტის ხელშეკრულებიდან გამომდინარე და მისი მთავარი ამოცანა გახლავთ ორი პარალელური სამუშაო ჯგუფის ფარგლებში - უსაფრთხოების და ჰუმანიტარული საკითხების განხილვა. მეორე ჯგუფი განიხილავს იძულებით გადაადგილებულ პირთა დაბრუნების საკითხსაც.

მინდა დაგიდასტუროთ, რომ საქართველოს მთავრობისთვის ქენევის დისკუსიის ფორმატი ძალიან მნიშვნელოვანია პირველ რიგში იქიდან გამომდინარე, რომ 2008 წლის აგვისტოს ომის სამწუხარო რეალობის შემდეგ ეს ერთადერთი ფორმატია, სადაც არის კომუნიკაცია საქართველოსა და რუსეთს შორის, როგორც განსაზღვრულ კონფლიქტის მხარეებს შორის, ასევე მონაწილეობენ აფხაზები და ოსები. მონაწილეობს ამერიკის შეერთებული შტატები. ასევე თანათავმჯდომარეობს ევროკავშირი, ეუთო და გაერო. სამწუხარო რეალობაა, რომ ეს მოლაპარაკებების მართლაც ერთადერთი ფორმატია დღეისათვის. ჩვენ ასევე ვსაუბრობთ ძალის არგანახლების პრობლის გამყარებაზე, რომელიც საქართველომ ცალმხრივად უკვე გააკეთა და ქენევის მოლაპარაკებების ერთ-ერთი მთავარი ამოცანა, ის, რაც მემკვიდრეობით მივიღეთ წინა ხელისუფლებისაგან, არის სწორედ რუსეთისაგან მსგავსი პრობლის მოპოვება ორმხრივი ხელშეკრულების ფარგლებში. ეს ძალიან რთული საკითხია და ეს დისკუსიები მანცდამანც იმედისმომცემად ამ ფორმატში არ გამოიყურება.

განსხვავებით სხვა რაუნდებისაგან წინა, 22-ე რაუნდზე ახალი ხელისუფლება პირველად იყო წარმოდგენილი. დელეგაცია ჩავიდა ძალიან კონსტრუქციული, რაციონალური და პრაგმატული განწყობით. შემიძლია კიდევ უფრო ღიად ვისაუბრო მეორე სამუშაო ჯგუფზე, რომელსაც თავად ვესწრებოდი. მიუხედავად იმისა, რომ შეხვედრის მეორე ნაწილიდან წინასწარი შეთანხებიდან გამომდინარე აფხაზმა, ოსმა და რუსმა წარმომადგენლებმა დატოვეს დარბაზი, პირველი ნაწილი შედგა და ვფიქრობ, რომ ძალიან მნიშვნელოვანი გზავნილის გაკეთება შევძელით. მონაწილეთა არგუმენტაცია თუ კონტრარგუმენტაცია არ იყო ადაპტირებული იმ პოზიციისათვის, რომელიც საქართველოს ახალმა ხელისუფლებამ დააფიქსირა. ვიმეორებ, ეს იყო ძალიან კონსტრუქციული მიდგომა. არა მარტო პოზიციისა და პოლიტიკის დონეზე დავაფიქსირეთ მზაობა პრაქტიკული, შედეგზე ორიენტირებული განხილვებისათვის, არამედ ჩავიტანეთ მთელი რიგი საკითხებისა, რომელზე პასუხსაც დიდი ხანია ელოდნენ აფხაზი და ოსი მონაწილეები, როგორც თვითონ აცხადებდნენ. ნაწილზე მოგვეცა ინფორმაციის გაცვლის საშუალება, რაზეც თვითონაც აღნიშნეს, რომ ეს ძალიან მოულოდნელი და კონსტრუქციული იყო. ნაწილზე დემარშის გამო, რომელიც ჩვენი მხრიდან საკმაოდ მკვეთრად შეფასდა, არ მოგვეცა ამის გაკეთების საშუალება.

მაგრამ ის ინიციატივები და გახსნილი პოლიტიკა, ფაქტობრივად ფუნდამენტურად განსხვავებული სტილი და მიდგომა საკითხის მიმართ ჩვენი მხრიდან არ ამოიწურება და განისაზღვრება მხოლოდ ქენევიდან ქენევამდე. ჩვენ ვახორციელებთ იმ პატარა ნაბიჯების პოლიტიკას, რომელზეც ბატონი ელჩი საუბრობდა და ალბათ ყველას გვესმის, რომ ამ ძალიან რთულ ფონზე, გაცილებით რთულ ფონზე წინა წლებთან შედარებით, სამწუხაროდ ნებისმიერი პატარა ნაბიჯი,

პატარა გარღვევა კონფლიქტის მოწესრიგებისა თუ ტრანსფორმაციის მიმართულებით ძალიან დიდი მიღწევაა. ჩვენი გახსნილობა და ჩართულობა არის ორიენტირი, რომელიც განსხვავდება ადრინდელისაგან, ჩვენ გვესმოდა, რომ საქართველოს ხელისუფლების პოლიტიკა ამ რეგიონების იზოლაციისკენ იყო მიმართული. ამაზე მოგვისმენია საყვედურები, არსებობდა განსხვავებული მოსაზრებები სამოქალაქო საზოგადოებაშიც, ახლანდელი პოლიტიკა მიმართულია მაქსიმალურად დეიზოლირებაზე და საერთაშორისო ჩართულობის, სამოქალაქო სექტორის ჩართულობის გაძლიერებაზე.

არ მინდა თემიდან გადავუხვიო, მაგრამ თუ პოლიტიკასთან დაკავშირებული კითხვები გექნებათ, სიამოვნებით დავუთმობ ამ თემებს დროს. დგება რამდენიმე საკითხი. ცხადია, არის გამოწვევები, რისკები თანათავმჯდომარეებთან შეხვედრისას. კიდევ ერთხელ გაჟღერდა ის პოზიციები, რასაც მედიაში ავრცელებენ აფხაზი და ოსი დე-ფაქტო ხელისუფლების წარმომადგენლები, რომ მათ ჟენევის პროცესისგან უნდათ მიიღონ მაქსიმუმი და დაიწყონ საუბარი ფორმატის შეცვლაზე, რაც საბოლოოდ მათთვის შეიძლება უკავშირდებოდეს სტატუსის აწევის სურვილს და შეიძლება ჰქონდეთ კიდევ უფრო შორს მიმავალი გეგმები. ალბათ ამას გულისხმობდა ბატონი სერგი ინტერვიუში.

წინა რაუნდის დროს ანალოგიური წინადადებები გაგვაცნეს თანათავმჯდომარეებმა და ჩვენ გვექონდა ძალიან სამართლიანი პოზიცია, ვთხოვეთ მათ, ეთანამშრომლათ, რამდენადაც ეს ჩვენთვის პირველი შეხვედრა იყო, და თუკი მანამდე 21 რაუნდი ჩატარდა, 22-ეც როგორმე ჩაგვეტარებინა. ხოლო თუ მართლაც იყო ფორმატის შეცვლის ან პროცედურის მოდიფიკაციის საჭიროება, ამაზე ინფორმირებულად გვემსჯელა. ალბათ სერგი დამიდასტურებს, რომ ამგვარი დისკუსიები მანამდე მიმდინარეობდა და ახლა არ გაჩენილა, თუნდაც 21-ე რაუნდზე, როდესაც თავად ხელმძღვანელობდა ამ დისკუსიებს. ჩვენ ეს საკითხი მემკვიდრეობით დაგვხვდა. ამჯერად მიმდინარეობს დისკუსია, თუ რა ფორმით შეიძლება მოხდეს ფორმატის მოდიფიკაცია. არის ვარიანტები, რომელსაც თანათავმჯდომარეები მოსინჯავენ ჩვენთან.

ჩვენი პოზიცია გახლავთ ცალსახა და კარგად ჯდება ჩვენს ზოგად ხაზში. ვამბობთ, რომ ვართ მოქნილები იმ სივრცესა და ფარგლებში, რომელსაც იძლევა არსებული მდგომარეობა. ყველამ იცით რა არის ის ხაზი, რასაც საქართველოს ნებისმიერი ხელისუფლების პოლიტიკა მისდევს და საიდან გამომდინარეობს ჩვენი ინტერესი. მაგრამ ჩვენ ვასხვავებთ ინტერესებს და პოზიციებს, თუ გნებავთ ტაქტიკურ სვლებს, ისე რომ არ დაზარალდეს მთავარი ინტერესი და საფრთხე არ შეექმნას ფუნდამენტურ პრინციპებს. მაგრამ იმისათვის, რომ პროცესი გავხადოთ შედეგზე ორიენტირებული, მაგრამ დასტური ამაზე ჯერ არ გაგვიცია და გვაქვს შიდა მსჯელობა, შესაძლებელია ვიფიქროთ გარკვეულ მოდიფიკაციებზე, ოღონდ ძალიან კარგად უნდა დავინახოთ რას მოგვცემს ეს შედეგად.

ამ შემთხვევაში კონკრეტულად ჟენევის მოლაპარაკებებიდან ამოსავალი წერტილი გახლავთ ის, რომ თვითონ ეს პროცესი გახდეს შედეგზე მაქსიმალურად ორიენტირებული და მოგვეცეს საშუალება განვიხილოთ ის თემები, რომელიც შედის ჩვენს ინტერესებში და უკვე კარგა ხანია არ განიხილება ჟენევაში, თუნდაც დევნილთა დაბრუნების საკითხი. ასევე გვინტერესებს ე.წ. ადმინისტრაციულ ხაზებზე ადამიანების მიმოსვლის და თავისუფლების საკითხი, რეჟიმების გამარტივების საკითხი, რომელიც ძალიან გამკაცრდა არჩევნებამდე, 29 სექტემბრიდან

მოყოლებული. ეს განსაკუთრებით ეხება აფხაზეთის მიმართულელებას და ამას დიდი ხანი აანონსებდნენ როგორც რუსები ისე აფხაზები. სამხრეთ ოსეთის მიმართულეებით ოდნავ განსხვავებული სიტუაციაა. არის კიდევ მთელი რიგი საკითხები, რომელიც უკავშირდება ადამიანების ჰუმანიტარულ მდგომარეობას, ადამიანის უფლებებს და ა.შ.

ასევე გვინდა განვიხილოთ საკითხები, რომლებიც შედის მათ ინტერესში და არის საერთო ინტერესის საგანი. ჩემი აზრით პრინციპულად არაწორი იყო იგნორირების პოლიტიკა, თითქოს არ არსებობდეს აფხაზი და ოსი და ჩვენ არ უნდა ველაპარაკოთ მათ, გასაგებია, რომ არის რეჟიმი და ამას არავინ უარყოფს. არ ვსაუბრობ შენევის ფორმატში სტატუსების მომატებაზე. თუ შემეკითხებით, არის თუ არა ეს ტერიტორია ოკუპირებული, გიპასუხებთ, რომ ნამდვილად არის და მეტსაც გეტყვით, იცით რომ ევროსაბჭოს საპარლამენტო ასამბლეამ დღეს მიიღო რეზოლუცია, რომელშიც ეს ტერმინი კიდევ ერთხელ დაფიქსირდა ჩვენი რეკომენდაციების საფუძველზე, იმიტომ რომ სამწუხაროდ ეს არის მოცემულობა და თუკი საქართველოს ხელისუფლება ამას ყოველდღე არ გაჰყვირის ტელევიზიით, ეს არ ნიშნავს, რომ ჩვენ ქვენა მიზნები გვაქვს, მე მგონი პირიქით.

მთავარია, რომ ჩვენ სწორად განვსაზღვროთ, რას გვინდა მივაღწიოთ - ვიყოთ პოპულარული, რიტორიკულად გამართული, წარმოვადგინოთ მიმზიდველი დოკუმენტები, რომლებსაც ცალმხრივად განხორციელება არ უწერია, თუ ვიმუშაოთ ძალიან რთულ პირობებში, რთულ კონტექსტში, სამომავლოდ ალბათ სხვადასხვა ხაზით, მაგრამ ამჯერად შენევის ფორმატში. ბატონი ელჩი აღნიშნავდა, რომ ამან მომდევნო ეტაპზე შესაძლოა ხელი შეუწყოს პირდაპირი კონტაქტების განვითარებას, რაც საშუალებას მოგვცემს გარკვეული საკითხები უფრო დეტალურად განვიხილოთ და ორმხრივ ფორმატში კიდევ უფრო დავახლოვოთ ინტერესები კონკრეტულ საკითხებთან დაკავშირებით. ამ რთულ ფორმატში გვიწევს პატარა ნაბიჯებით სიარული და არა მედიით დეკლარირებული განცხადებებით. ეს გახლავთ ზოგადი ხაზი, რომელსაც შენევის ფორმატიც მისდევს.

კიდევ ერთხელ ვამბობ, რომ ჩვენთვის პრინციპულად მნიშვნელოვანია ამ ფორმატის შენარჩუნება და ამაზე ინტენსიური კონსულტაციები გვაქვს თანათავმჯდომარეებთან, ვეძებთ შესაბამის გამოსავლებს რისკებთან დაკავშირებით. მაგრამ რისკებთან ერთად ამ პროცესს ახალი შესაძლებლობებიც უჩნდება. ჩვენი პოზიცია ვიდაცებისთვის შეიძლება არც ისე კომფორტული იყოს, იმიტომ რომ არგუმენტები, რომლებიც გვესმოდა შენევის წინა რაუნდზე არაერთხელ იყო გამოყენებული წინა რაუნდებზე. საკითხებზე, რომლებსაც ისინი გამუდმებით აყენებდნენ, ჩვენ ვპასუხობდით, რომ გვაქვს პასუხი. ეს ქმნიდა დისკომფორტს, თავად ეს პოზიცია არ იყო მაინცდამაინც ადაპტირებული. გარკვეულწილად კომფორტული იყო მათთვის, ვინც არის სკეპტიკოსი და არ უნდა, რომ პროცესს დინამიკა ჰქონდეს. მაინც იმედს გამოვთქვამ, რომ ეს არის დროებითი მოვლენა. გასაგებია, რომ პროცესის წარმატებულად წარმართვისთვის სრულად უნდა გესმოდეს სურათი, რა ამოცანები თუ ინტერესები აქვს ამა თუ იმ მხარეს. გარწმუნებთ, რომ თანათავმჯდომარეებისთვის, ისევე როგორც ალბათ აფხაზებისა და ოსებისთვის, გასაგებია რა ინტერესები გვაქვს ჩვენ და სადამდე შეიძლება წავიდეს ჩვენი მოქნილობა. ამიტომ იმედი მაქვს, რომ შევძლებთ პროცესის დალაგებას.

მიუხედავად გარკვეული რისკებისა, რომელსაც შეიძლება ვხედავდეთ მოდიფიცირებებით, თუმცა მცირე მოდიფიცირებებში ამგვარ რისკებს ვერ ვხედავ,

თუკი ისინი კარგად იქნება გათვლილი, სამაგიეროდ ეს მოგვიტანს იმას, რომ სანაცვლოდ მივიღებთ ფოკუსირებას საკითხებზე და კონკრეტულ შედეგებს. მაგრამ ამავედროულად მინდა გითხრა, რომ ეს არის ძალიან პოლიტიზებული პროცესი, ერთგვარი პოლიტიკური თეატრი. მედიაში ერთგვარი მითოლოგიზება ხდება ჟენევის პროცესის, თითქოს აქამდე ყველაფერი ძალიან გამართულად მიდიოდა და ახლა არანორმალური საფრთხეები გვემუქრება. არცერთი რაუნდი არ ყოფილა მარტივი და რისკების გარეშე. არც გადამეტებული მოლოდინები არა გვაქვს ამასთან დაკავშირებით სწორედ იქიდან გამომდინარე, რომ იგივე აფხაზი და ოსი მონაწილეები რუსების მონაწილეობით სხვადასხვა რაღაცებს უწევენ ანგარიშს და ყოველთვის ის არ არის, რასაც დეკლარირებულად ამბობენ, სხვა არხებით კი სულ სხვა სიგნალებს იძლევიან. ამიტომ ამ გზავნილებს სჭირდება წაკითხვა, რომ შანსები დავიტოვოთ იმ ამოცანების შესასრულებლად, რომლებიც ჩვენ გაგვაჩნია. ეს კი პირველ რიგში გულისხმობს ნდობის აღდგენას და იმას, რომ პოლიტიკური საკითხები, რომლებზეც ჟენევის პროცესში ვერ ვთანხმდებით და ჩიხში შევყავართ, გადავდოთ ცოტა გვერდზე და დავიწყოთ საუბარი იმაზე, რისი გაკეთებაც შესაძლებელია.

ჩემი პირველი მონაწილეობის დროს ოს და აფხაზ მონაწილეებთან მქონდა ამ ენაზე საუბრის მცდელობა. მათ ვუთხარი, რომ არა მაქვს მოლოდინი, რომ რადგან ახალი ხელისუფლება გვყავს, ისინი დღესვე შეცვლიან რიტორიკას და დაიწყებენ ფიქრს საქართველოსთან ინტეგრაციაზე. ისევე როგორც არც მათ უნდა გაიგონ მოქნილობა ისე, თითქოს აღიარებას მიაღწევნ. ამიტომ ვთავაზობ, მოდიოთ, თუ მართლა რაიმედ ღირს ადამიანების სიცოცხლე, რომელსაც საფრთხე ემუქრება, ჩვენ სახელით და გვართ წარვადგინეთ ის შემთხვევები, რომლებიც სამწუხაროდ ლეტალურად დამთავრდა იმის გამო, რომ არ გადმოატარეს ადმინისტრაციულ საზღვარზე, ვთავაზობ ამაზე ლაპარაკს. ეს არის ის მიმართულება, რომლითაც განვარდობთ მუშაობას. ჩვენ ალბათ გვექნება კიდევ დამატებითი შეთავაზებები, რაც შეიძლება მათთვის საინტერესო იყოს. ცხადია შეთავაზებები და სამშვიდობო პროცესი ცალმხრივი დაუსრულებლად ვერ იქნება, მაგრამ იმედი გვაქვს, რომ ამ ტრანსფორმაციის პროცესში, მოხერხდება ეიფორიის თუ არარეალური მოლოდინების განცდის მოდერირება, და გარკვეულ საკითხებზე მუშაობის საშუალება მოგვეცემა. ჟენევაზე გარკვეული პერიოდის შემდეგ იქცევა ძალიან მნიშვნელოვან კომპონენტად პარალელური, პირდაპირი კომუნიკაციისა, თუმცა ეს გახლავთ პოლიტიკის ერთ-ერთი ხაზი და ამოცანა, რომ ასე დავინახოთ მთლიანად პროცესი.

გოგი გვახარია - ხომ არ ყოფილა ახალი ინიციატივა თანათავმჯდომარეების მხრიდან?

ქეთევან ციხელაშვილი - შემოდლა შევადარო წინა რაუნდს. ჩემთვის ახალი აქედან იწყება. ინიციატივა, რომელზეც იყო საუბარი, წინა რაუნდის მოსამზადებელი შეხვედრების დროსაც მესმოდა. ყველა კითხვაზე, რომელიც დასვეს და განიხილეს, მიიღეს ჩვენი ღია პოზიცია, მაგრამ განვმარტეთ კიდევ, რომ არის საკითხები, რომლებზეც იმ შემთხვევაში, თუ ვერ დავინახავთ რაციონალურ საფუძველს, ბრმად ვერ წავალთ კომპრომისზე. უნდა ვხედავდეთ, რომ ამას მოაქვს შედეგი და ამ შემთხვევაში მზად ვიქნებით სასაუბროდ. ეს გახლდათ ძირითადად ჩვენი საუბრის თემა.

გოგი გვახარია - დიდი მადლობა. როგორც ამ მოხსენებიდან გავიგეთ, მაინც მიმდინარეობს მცირე მოდიფიცირება. ამის საპასუხოდ წავიკითხეთ ინტერვიუ, სადაც ბატონი სერგი ამბობს, რომ ფაქტობრივად სულ მალე აფხაზური და ქართული მხარე უნდა განვიხილოთ, რასაც გულისხმობს ფორმატის შეცვლა, ეს კი ფაქტობრივად აფხაზეთის აღიარებას ნიშნავს. საინტერესოა, რომ ამ დისკუსიის წინ გადადგა საგარეო საქმეთა მინისტრის მოადგილე, რომელმაც თქვა, რომ იცვლება საგარეო პოლიტიკის კურსი, რასაც არ ეთანხმება. იქნებ ბატონმა სერგიმ იცოდეს, ხომ არ არის ეს დაკავშირებული ჟენევის მოლაპარაკებების ფორმატის შეცვლასთან.

სერგი კაპანაძე - მოგესალმებით. მიხარია, რომ ბევრ რამეზე შემიძლია ვილაპარაკო ისე გახსნილად, როგორც აქამდე არ შემეძლო, და როგორც ადრე შეეძლო ქეთის, მაგრამ ახლა აღარ შეუძლია. ეს ცოტა უნაურია, მაგრამ ამ პრივილეგიით ვისარგებლებ და ალბათ თქვენც მოგეწონებათ.

მოგახსენებთ, რატომ იყო ეს აზრები ჩემს მიერ გაჟღერებული ინტერვიუში. ბოლო ორი რაუნდის განმავლობაში ინტენსიურად ისმის მოთხოვნა ფორმატის ცვლილებასთან დაკავშირებით. მოთხოვნები აქამდეც ჟღერდებოდა, მაგრამ არასოდეს ყოფილა გამოკვეთილი მოთხოვნები ფორმატის ცვლილების კუთხით ერთი მარტივი მოსაზრების გამო. როდესაც 2008 წლის სექტემბერ-ოქტომბერში შევიკრიბეთ და დავიწყეთ ჟენევის ფორმატის შექმნა, ეს გაგრძელდა ორი ძალიან გრძელი ღამე, რომლის დროსაც ბევრი ვიჩხუბეთ, ვიყვირეთ და საბოლოოდ შევთანხმდით ფორმატზე, რომელიც ყველა მონაწილემ კარგად იცის, რომ არის ის კონსესუალური ფორმატი, რომელსაც საკმარისია ოდნავ სახე უცვალო, რომ დაინგრეს. ფორმატის კუთხით მოდიფიკაცია ძალიან მძიმე საკითხია. აქედან გამომდინარე, დაარქვით ამას გინდა ჯენტლმენობის შეთანხმება თუ უბრალოდ გაგება, იყო შეთანხმება, რომ ამ ფორმატს არავინ ურტყამდა. იმიტომ რომ უკეთესი ფორმატის მისაღებად კიდევ ორი ღამე უნდა გაატარო ჩხუბში და შეიძლება გახვიდე რაღაცაზე. მაგრამ ეს ორი ღამე განსხვავებულ სიტუაციაში ჩაივლის, იმიტომ რომ მაშინ იყო პოსტომისეული პერიოდი, როდესაც წნეხი ყველა მონაწილეზე ძალიან დიდი იყო. მაშინ ფორმატზე შეუთანხმებლობა მოლაპარაკებებზე შეუთანხმებლობას ნიშნავდა. ეს წნეხი დღეს აღარ არსებობს. დღეს რომ ვიწყებდეთ ჟენევის ფორმატის შექმნას, იმ ფორმატს ვერ მივიღებდით, რაც მივიღეთ 2008 წლის ოქტომბერში. ამაში ღრმად ვარ დარწმუნებული.

ჩემთვის საგანაგომოა სიგნალი, რომ ბოლო ორი რაუნდის განმავლობაში ძალიან ინტენსიურად ხმოვანდება ფორმატის შეცვლის იდეა. თავიდან ეს იდეა შეფარვითი იყო, მაგრამ მერე მოხდა მისი უფრო დრამატიზება. გაგახსენებთ კარასინის სიტყვებს წინა რაუნდის შემდეგ, რომ ეს პროცედურული საკითხია და თანათავმჯდომარეებს ამ საკითხის გადასაჭრელად რამდენიმე თვე ეძლევათ. ბოლო დღეებში კი გაჟღერდა აფხაზური მხარის მოთხოვნა, რომ სურთ იყვნენ დელეგაციები და გააჩნდეთ ისეთივე სტატუსი, როგორც აქვს ქართულ მხარეს.

თუ ნახავთ ჟენევის პირველი 18-19 რაუნდის ჩვენს, რუსულ და აფხაზურ პრესრელიზებს, ნახავთ, რომ ჩვენსაში წერია, რომ მონაწილეობა მიიღეს საქართველოს, რუსეთის, ამერიკის შეერთებული შტატების, გაეროს, ეუთოს და ა.შ. წარმომადგენლებმა და ცხინვალის და სოხუმის როგორც მარიონეტული რეჟიმების, ისე ლეგიტიმური სტრუქტურების წარმომადგენლებმა. ეს არის ჩვენი პოზიცია. რუსეთის პოზიციაა, რომ მონაწილეობა მიიღეს საქართველოს, აფხაზეთის, სამხრეთ

ოსეთის, ამერიკის შეერთებული შტატების და ა.შ. დელეგატებმა. ანუ ხაზგასმულია, რომ ეს არის თანაბარი დონე. ზუსტად იგივეს ამბობდა აფხაზური პრესრელიზები მთელი ამ რაუნდების განმავლობაში. შეიცვალა მხოლოდ ახლა, როდესაც მოითხოვეს, რომ გაიზარდოს მათი სტატუსი და აღარ იყვნენ წარმომადგენლები, არამედ გახდნენ დელეგატები. ანუ იმისაგან განსხვავებით, რასაც წერდნენ თავინთ პრესრელიზებში, ახლა ამბობენ, რომ ეს ასე არ არის და უნდათ რომ იყვნენ წარმოდგენილნი თანაბარ დონეზე.

ამ საკითხს ბუნებრივია აქვს გამოსავალი. იმიტომ რომ ჟენევის ფორმატის ერთი პლიუსი, რაც ქეთიმაც ძალიან კარგად იცის, არის მისი მოქნილობა. ოქტომბერში შექმნილი ფორმატის ფარგლებში შეიძლება იყოს მოქნილი მიდგომა რაღაცის მიმართ, მაგრამ ჩემს მთავარ შეშფოთებას ის იწვევს, რომ რადგან გამოჩნდა, რომ მიმდინარეობს დარტყმა ფორმატზე, ამის უკან უნდა იყოს რაღაც სხვა. ეს არ არის უბრალოდ მოთხოვნა და ამაზე მინდა მივაპყრო როგორც მთავრობის, ისე სამოქალაქო საზოგადოების თუ ჟურნალისტების ყურადღება. იმისათვის რომ ავხსნა რას ვგულისხმობ, საკუთარ თავებს უნდა დაეფუსვათ კითხვა, თუ ვის რაში სჭირდება ჟენევა და აქედან გამოვიდეთ.

საქართველოსთვის ჟენევა არ არის მხოლოდ ადგილი, სადაც შეიძლება ისაუბრო. ადგილი შეიძლება სხვაც იყოს. ეს არ არის მხოლოდ ფორუმი, სადაც მოხდება აზრების გაცვლა-გამოცვლა. ეს პირველ რიგში არის შეთანხმებული საერთაშორისო ფორმატი კონფლიქტის მოგვარებასთან დაკავშირებით, რომელშიც ძალიან აშკარად ჩანს, რომ ეს არის ქართულ-რუსული კონფლიქტის მოსაგვარებელი რამ, ბევრი რამის, გინდა იქ არსებული კონფიგურაციის, გნებავთ არსებული პროცედურული დოკუმენტების გამო, რომელიც ჟენევაში ვრცელდება, გნებავთ იმის გამო, რომ რუსეთი არ არის წარმოდგენილი როგორც მედიატორი, როგორც თანათავმჯდომარე. და მეორე - ეს არის ფორმატი, რომელშიც არიან საერთაშორისო მედიატორები, თანათავმჯდომარეები და პირველ რიგში ევროკავშირი. მე თუ მკითხავთ, რა არის ჟენევის მოლაპარაკებების ერთი ყველაზე მთავარი მიღწევა, ვიტყვი, რომ ამ ფორმატით ხდება ევროკავშირის, როგორც მედიატორის როლის ინსტიტუციონალიზაცია ჩვენს და რუსეთის ურთიერთობებში. ამის გამოა ევროკავშირი აქტიური, ამის გამოა, რომ ჰყავს სპეციალური წარმომადგენელი, რომ საქართველოში არის სადამკვირვებლო მისია და ამის გამოა, რომ ჩვენი და ევროკავშირის, გინდა რუსეთის და ევროკავშირის ურთიერთობებში კონფლიქტის საკითხი პირველ რიგში ჩვენსა და რუსეთს და გნებავთ თბილისსა და სოხუმს და თბილისსა და ცხინვალს შორის, არის თემა.

ვნახოთ, რაში სჭირდება ჟენევა რუსეთს. რუსეთისთვის ჟენევა იყო ეკალი, რომელიც შეერჭო 2008 წლის ოქტომბერში, იმიტომ რომ ომის დამთავრების შემდეგ მას მოუწია შეთანხმება ფორმატზე, რომელშიც ის არ იყო მედიატორი. მათ ეს ძალიან არ მოსწონდათ, მაგრამ მოუწიათ დათანხმება. ბოლო წლების განმავლობაში ცდილობენ გამოიღონ ეს ეკალი და როგორმე უწამლონ, მაგრამ გამოსავალი არ არის. რუსეთისთვის ჟენევის მოლაპარაკებები არის ადგილი, სადაც უწევთ უხერხულ დიალოგში ყოფნა ქართულ მხარესთან. იმიტომ რომ იქ არის კითხვები როგორც ჩვენთან, ისე რუსეთთან, ცხინვალთან, სოხუმთან, მაგრამ ის არის ერთ-ერთი, ვისაც უწევს გადაწყვეტილებებზე პასუხისგება, ვინც არის ჩართული ამ კონფლიქტში. მეორე - ბევრი ეპიზოდი მახსენდება ბოლო რაუნდების განმავლობაში, როდესაც რუსეთი ძალიან ხშირად ჩავარდნილა უხერხულ მდგომარეობაში მათი და ცხინვალისა და

სოხუმის გადაწყვეტილებების გამო. მათთვის ეს არ არის კომფორტული ფორმატი. გაცილებით ურჩევნიათ ამ საკითხებზე გველაპარაკონ მარტო ჩვენ ან საერთოდ არ გველაპარაკონ.

ცხინვალისა და სოხუმისთვის არის იგივე მიდგომა ერთი განსხვავებით. მათთვის ეს არის ინტერნაციონალიზაციისკენ ნაბიჯი. ჟენევაში წასვლით ისინი ცდილობენ აფიშირება მოახდინონ იმისა, რომ საერთაშორისო დონეზე როგორც საქართველო, რუსეთი ან ამერიკა, ისინიც მონაწილეობენ მოლაპარაკებებში. ეს არის მათთვის ყველაზე მთავარი, რასაც იღებენ ამ ფორმატში მონაწილეობით. ასევე მნიშვნელოვანია, რომ იქ არიან რუსეთთან ერთად და ყოველთვის ცდილობენ რუსეთი წამოწიონ წინ, როგორც ერთ-ერთი მთავარი მედიატორი ამ მოლაპარაკებებში.

თუ სოხუმისთვის ჟენევა მართლაც მნიშვნელოვანია და ეს არის ფორუმი, სადაც როგორც საერთაშორისო აქტორი, წარმოჩინდებიან, მაშინ რატომ ურტყამენ ფორმატს? ეს არის ჩემი კითხვა. ყველას კარგად ესმის, რომ ფორმატზე დარტყმა ნიშნავს ჟენევის მოლაპარაკებების შეწყვეტას, მაშინ რა საჭიროა დაარტყა ფორმატს? ამაზე მაქვს ჰიპოთეტური პასუხი, ვარაუდი, რომელიც იმედი მაქვს, რომ არ არის სწორი, მაგრამ ამ კუთხით ფიქრი, ჩემი აზრით, ნამდვილად ღირს.

მიუხედავად იმისა, რომ მივესალმები რუსეთთან ორმხრივ დიალოგს, რადგან საჭირო და მნიშვნელოვანია და ბევრი საკითხი შეიძლება იქნეს გადაჭრილი, დიალოგში ვგულისხმობ არა მარტო ორმხრივ დიალოგს კარასინს და აბაშიძეს შორის, რომელზეც ბატონმა ელჩმა ისაუბრა, არამედ ზოგადად, საუბარია სიარულზე იქით, რომ ჩვენ გვინდა მოსკოვთან საუბარი რაღაც პრობლემებზე, მათ შორის აფხაზეთთან და სამხრეთ ოსეთთან დაკავშირებით. ერთი მხრივ აქეთ მივდივართ, მეორე მხრივ კი მზად ვართ მსხვერპლი გავიღოთ, ეს პირველ რიგში არის რიტორიკული ან დიპლომატიური მსხვერპლი, მარტივად რომ ვთქვათ, რუსეთს აღარ ვუკიჟინოთ, აღარ ვეჩხუბოთ, აღარ მოვახდინოთ მასზე დიპლომატიური ზეწოლა. თუ ეს არის ხაზი, რომელსაც ვიღებთ, ხომ არ ქმნის ეს იმის საფრთხეს, რომ რუსეთმაც, ცხინვალმაც და სოხუმმაც ნელ-ნელა გადაიყვანონ ჟენევის მოლაპარაკებები ხელოვნურ სუნთქვაზე. ვგულისხმობ იმას, რომ აღარ იქნება სერიოზული განხილვები, ვიღაც დატოვებს რაუნდს.

ძალიან კარგია, რომ ახალი ხელისუფლება ჩასული იყო კონკრეტულ საკითხებზე სასაუბროდ, თუმცა არ შედგა საუბარი. მართალია იქ არ ვყოფილვარ, მაგრამ ბევრი ადამიანისგან ვიცი, რომ საუბარი მთავარ თემებზე არ შედგა. წამოიწია თემები, მაგრამ ინტერესი ცხინვალიდან და აფაზეთიდან არ ყოფილა. იყო ინტერვიუ ქეთისთან, სადაც ნათქვამია, რომ სამწუხაროდ არ შედგა საუბარი რაღაც თემებზე. იყო საკითხები, რომლებზეც ქართულ მხარეს ჰქონდა სურვილი და მოტივაცია, შემდგარიყო დიალოგი, მაგრამ არ შედგა. იმის თქმა მინდა, რომ ეს უცნაურია, თუ მათ აინტერესებთ.

თუ მოსკოვთან ორმხრივ დიალოგში შევდივართ და გვესმის, რომ რუსეთს, ცხინვალს და სოხუმს ჟენევის მოლაპარაკებები ბოლომდე არ სჭირდება, ხომ არ არის იმის საფრთხე, რომ ჟენევა გადავიდეს ხელოვნურ სუნთქვაზე და ჩვენ ამ ორმხრივ დიალოგში მოსკოვთან რაღაც ეტაპზე მივიღოთ შემოთავაზება, დიალოგში ჩავრთოთ სოხუმი და ცხინვალი? ეს არის რიტორიკული კითხვა. ამგვარი შემოთავაზების შემთვევაში რას ვიზამთ, უარს ვიტყვით? განა იმას ვამბობ, რომ ეს უეჭველად ასე მოხდება ან განა მინდა რომ მართლა ასე მოხდეს, მაგრამ თუ დადგა ასეთი სიტუაცია, ეს სერიოზული დილემა იქნება. ამაზე დათანხმება ნიშნავს იმას, რომ არც

ევროკავშირი, არც ეუთო, გაერო, ამერიკა და საერთაშორისო თანამეგობრობა ამ შეხვედრაში მონაწილეობას აღარ მიიღებს, და ნელ-ნელა გადავალთ ორმხრივ ფორმატზე, რომელშიც მონაწილეობას მიიღებენ ოკუპირებული რეგიონების წარმომადგენლები, ხოლო თუ არ დავეთანხმებით, სერიოზულ კონფრონტაციაში შევალთ მოსკოვთან, რომელმაც კეთილი ნება გამოიჩინა.

მეორე კითხვაც მაქვს. როდესაც ცვდილობთ რუსეთთან ურთიერთობების დალაგებას ორმხრივ რეჟიმში, თუ რუსეთი იხელთებს დროს და სოხუმის და ცხინვალის აზრით ჟენავას გადაიყვანს ხელოვნურ სუნთქვაზე, საქართველო მზად იქნება, რომ დიპლომატიური ძალისხმევა, წნეხი გაზარდოს რუსეთზე ისე, როგორც ეს გაგვიკეთებია ბევრჯერ ბოლო ოთხი წლის განმავლობაში? ამაში იგულისხმება უმაღლესი დონის განცხადებები, მკვეთრი ანტირუსული რიტორიკა, ევროკავშირის და ამერიკის შეერთებული შტატების უმაღლეს დონეზე ჩართვა მოსკოვთან დიალოგში, რათა გადაარჩინონ ჟენევა. ეს არის ჩემი კითხვები.

გულწრფელად გეტყვით, იმედი მაქვს, რომ ეს არ მოხდება, მაგრამ თუ მოხდება, იმასაც გულწრფელად გეტყვით, რომ არ ვარ დარწმუნებული, რომ საქართველოს დღევანდელი ხელისუფლება ამას გააკეთებს, იმიტომ რომ მისი პრიორიტეტია რუსეთთან ურთიერთობის დალაგება. ეს იყო ის, რისი თქმაც მინდოდა ჩემს ინტერვიუში.

ქეთევან ციხელაშვილი - ორ ფუნდამენტურ საკითხზე გავაკეთებ კომენტარს. მოვისმინეთ ძალიან კარგი ანალიზი. მეც ვთქვი ჩემს შესავალ სიტყვაში, რომ იმისათვის რათა სწორად იმოქმედო, კარგად უნდა გაანალიზო ინტერესები. მაგრამ ყველაფერი მოვისმინე გარდა იმისა, მე რა მინდა ჟენევაში. ჩვენ რისთვის გვჭირდება ჟენევა? ჟენევა უნდა გადავარჩინო ჩემი ამოცანებიდან გამომდინარე. ვიცი რა უნდა რუსეთს, რა უნდათ ოსებს და აფხაზებს და ვიცი რა მინდა მე და რა შემთხვევაში მიღირს დათმობებზე წასვლა. თუ ეს არ მიღირს, არ მივდივარ დათმობებზე. გასაგებია, ყველანი ვხედავთ არსებულ რისკებს. გეთანხმები, რომ არის ზეწოლა, სიგნალები, რომლებიც შეიძლება არ იყოს კომფორტული. ცხადია, რომ მას აქვს ჩვენგან განსხვავებული ამოცანები, სხვა რამის მიღწევა უნდა, მათგან ნაწილზე ვართ ჩვენ წამსვლელები და ნაწილზე არა. მათი სურვილის ცოდნა ჩემს ინტერესს და ქცევას ვერ განაპირობებს. მეორეა საფრთხეების მუდმივი განცდა, რაც უცნაურ სიტუაციაში გვაგდებს. გადამეტებული ფობია და შიში შეიძლება ზოგიერთ შემთხვევაში უფრო კომფორტული იყოს, იმიტომ რომ კონვენციურ ხაზს მიყვები. მაგრამ გამოდის, რომ ჩიხში ხარ და კედელს ურტყამ თავს, რადგან ისევ იმ მიმართულებით მიდიხარ, მაშინ როცა შეიძლება არსებობდეს უკან გამოხედვის, გვერდზე გახედვის და რაღაც სხვა გზა, რასაც შეიძლება ერქვას პატარა ნაბიჯით, პატარა კომპრომისით ან კრეატივით გამოსავალი.

მე გარანტიას არ ვიძლევი, ეს ცოცხალი პროცესია. ჟენევა სამწუხაროდ ძალიან ცუდი მოვლენის შედეგია. ვფიქრობ უკეთესი იქნებოდა ასეთი დოზის სიფრთხილე გადაწყვეტილების მაშინდელ მიმდებებს გამოეჩინათ, რადგან ასეთ მდგომარეობაში არ აღმოვჩნდებოდით. კონფლიქტების მოგვარების თემაზე დიდი ხანია ვმუშაობ, ძირითადად როგორც მკვლევარი, თუმცა სახელმწიფო სამსახურში მუშაობის ხანმოკლე გამოცდილებაც მაქვს, 2004-2005 წლებში, “ვარდების რევოლუციის” შემდეგ, კონფლიქტების მოგვარების სამინისტროში. მახსოვს, მაშინ ძალიან რთული ვითარება იყო, ბევრ სირთულეს ვაწყდებოდით, მაგრამ ვერ ვადარებ ჩვენს შანსებს, რომელიც ამ

წლების განმავლობაში სამწუხაროდ შეუბრუნებლად გაქრა და ნულოვან პუნქტში დასაბრუნებლად ამხელა ძალისხმევა გვჭირდება. ამიტომ ამ კითხვაზე ჩემი პასუხია ის, რომ ვმოქმედებ ამ ფარგლებში, ვიცავ ამ ფორმატს, ყველაფერს ვაკეთებ გამომდინარე იქიდან, რომ მესმის, რასაც ეს ნიშნავს, თუნდაც რუსეთისთვის ეკლის ტრიალით, მაგრამ ჩემთვის მთავარი ამოცანაა შედეგი.

შეიძლება ტაქტიკური ამოცანა იყოს რუსეთს ჰქონდეს ეს ეკალი, რეზოლუცია ტყუილად არ მიხსენებია, მაგრამ რუსეთზე ზეწოლით და ანტირუსული რიტორიკით მაინტერესებს თქვენ რა შედეგს მიადწიეთ. მთელი პოლიტიკური რესურსი მიმართული იყო ტერმინების აღიარებაზე, და კერების ჩაქრობაზე, რომელიც ეხებოდა არაღიარებას რუსული ფულის საწინააღმდეგოდ აფრიკაში, ლათინურ ამერიკაში. რამდენიმე რეზოლუციაში დაფიქსირდა სიტყვა “ოკუპაცია”. ვფიქრობ, რომ ეს ძალიან მნიშვნელოვანია, მაგრამ ალბათ სხვა რაღაცაც არის საჭირო. ვკითხულობ, რა ნაბიჯები გადაიდგა? შედეგი სად არის?

სერგი კაპანაძე - გოგის უნდა დავაბრალო, რომ არ ვილაპარაკე, ჟენევაში რა გვინდა. შინაარსი, რაც გვაქვს ჟენევაში, სრულიად გასაგებია და ამაზე არ მისაუბრია. შინაარსი შემოდლია ძალიან მოკლედ გავიარო. ეს არის უსაფრთხოება და სტაბილურობა და დევნილების დაბრუნება. უსაფრთხოების კუთხით - ძალის გამოუყენებლობა, საერთაშორისო მექანიზმების შექმნა, გადაადგილების თავისუფლება, ნდობის აღდგენა, მათ შორის ნდობის აღდგენის და უსაფრთხოების აღდგენის ზომების გატარება. ჰუმანიტარული კუთხით შეიძლება იყოს ნებისმიერი ინფრასტრუქტურული თუ ეკონომიკური პროექტი, დევნილების დაბრუნება. ჟენევიდან ამ ყველაფრის მიღება გვინდა, მაგრამ ამაზე არ მისაუბრია, ჩემი გამოსვლა სხვა კუთხით წავიყვანე. ეს ყველაფერი შეიძლება ასე დარჩეს, მაგრამ ფორმატს ემუქრება საფრთხე და შეიძლება დაგვარგოთ ის დიდი რამ, რაც გვაქვს. შინაარსზე არ ვდავობ.

რაც შეეხება ქეთის კითხვას, თუ რა ნაბიჯებს ვდგამდით და რა შედეგი მივიღეთ, ის ყველაფერი, რაზეც ახლა საუბარი მიდის, ძალიან ბევრჯერ გავიარეთ ბოლო 6-7 წლის განმავლობაში. ხომ არ გგონიათ, რომელიმე იდეა ახალია. ვაჭრობის იდეა ახალი? უბრალოდ ახლა “ერგნეთის ბაზრობა” ჰქვია იდეას. ინტეგრირებული სოციალ-ეკონომიკური ზონები ჩადებულია სამოქმედო გეგმაში და უშუალოდ ვმონაწილეობდი მოლაპარაკებებში ამ საკითხზე როგორც ცხინვალთან ისე აფხაზეთთან. თუ აფხაზური რკინიგზის იდეა ახალი? ასევე ვმონაწილეობდი მოლაპარაკებებში ამ თემაზე. არცერთი ეს იდეა არ არის ახალი და ყველა ჩადებულია სამოქმედო გეგმაში. ნებისმიერი იდეა, რომელიც გაჟღერებულ იქნა ხელისუფლების შეცვლის შემდეგ, შემოდლია სამოქმედო გეგმაში გვერდების მიხედვით მიგიგითითოთ. ძალიან ვაფასებ, რომ ბატონი პაატა ყველა თავის გამოსვლაში ამბობს, რომ სამოქმედო გეგმა მოქმედებს და მასში არის ძალიან ბევრი მნიშვნელოვანი რამ.

შედეგი იმიტომ არ იყო, რომ როდესაც ყველა ამ საკითხზე ვიწყებდით საუბარს ჟენევაში თუ ჟენევის გარეთ, მთავარი პრობლემის შემქმნელი იყო სტატუსის მოთხოვნა მეორე მხრიდან. ძალიან კარგი იქნება თუ ილუზია არ ექნება ახალ მთავრობას, რომ ეს შეიცვალა. ყველა მოთხოვნაზე ჩვენი მხრიდან, მეორე მხრიდან იდებოდა წინაპირობა სტატუსთან დაკავშირებით. შინაარსთან დაკავშირებით პროგრესი იმიტომ არ გვქონდა, რომ ამ შინაარსობრივ საკითხს წინ უდებდნენ სტატუსის წინაღობას. მაგალითად, ვლაპარაკობდით ვაჭრობაზე, მოთხოვნა იყო

სავაჭრო ხელშეკრულების გაფორმება ან მათი საბაჟო სივრცის აღიარება. რკინიგზაზე ვლაპარაკობდით, მოთხოვნა იყო რაღაც საერთაშორისო ხელშეკრულების გაფორმება. ვლაპარაკობდით თავისუფალ მიმოსვლაზე, მოითხოვდნენ ასევე საერთაშორისო ხელშეკრულებას. ვლაპარაკობდით დევნილების დაბრუნებაზე, ამბობდნენ, მოდით აღიარეთ, რომ დევნილები უკვე დაბრუნდნენ და ახლა ვილაპარაკოთ, რომ დამოუკიდებელ სახელმწიფოში დაბრუნდებიან. ყველა შინაარსობრივ საკითხზე წინსვლის არარსებობა განპირობებული იყო მეორე მხრიდან სტატუსის მოთხოვნით.

მიუხედავად ამისა, ჟენევის მოლაპარაკებებს, როგორც სტატუსსა და იტრალურ ფორმატს, არავინ უქმნიდა საფრთხეს იმიტომ, რომ ესმოდათ, რომ ჟენევას თუ რაიმე დაემართებოდა, ამის გამო ძალიან დიდი წნეხი იქნებოდა როგორც მოსკოვზე, ისე ცხინვალსა და სოხუმზე. დღეს ეს რომ გააკეთონ, ჟენევა ხელოვნურ სუნთქვაზე რომ გადაიყვანონ და პარალელურად რაღაც საკითხების განხილვაც დაიწყოს ორმხრივ რეჟიმში, საქართველოს მთავრობა იქნება თუ არა მზად, რომ ჰქონდეს ძალიან მაღალი დიპლომატიური წნეხი მოსკოვზე, რომ მან ჟენევა გამორთოს ხელოვნური სუნთქვიდან და გააცოცხლოს? მე მგონია, რომ იმის გამო, რომ რუსეთი ხედავს, რომ ასეთი რამ არ მოხდება, არ იქნება არც ასეთი რიტორიკა და არც საერთაშორისო წნეხი, სამწუხაროდ მგონია და მაინც იმედი მაქვს, რომ ვცდები, რომ უახლოესი რამდენიმე თვის განმავლობაში ჟენევის მოლაპარაკებებს ნელ-ნელა გადაიყვანენ ხელოვნურ სუნთქვაზე, ეს აღარ იქნება დისკუსიების ადგილი, და შეეცდებიან ეს საკითხები ორმხრივ, ქართულ-რუსულ ფორმატში იყოს განხილული ან განხილვება რაღაც ტიპის ქართულ-ოსურ ან ქართულ-აფხაზურ ფორმატში, სადაც იგივე პრობლემები დარჩება შინაარსობრივ მხარესთან დაკავშირებით, ისევ სტატუსს დაუყენებენ წინ და წინსვლა არ იქნება, მაგრამ სამაგიეროდ დაგვარგავთ ევროკავშირის და საერთაშორისო თანამეგობრობის როლს.

გიუნტერ ბეჰლერი - მე ნამდვილად ვერ შევადარებ საქართველოს ძველ მთავრობას ახალ მთავრობას. რა თქმა უნდა მიმაჩნია, რომ გარკვეული ცვლილებები არის, მაგრამ როცა საქმე ეხება სამშიდობო პროცესებს ჟენევაში, ამ კუთხით ნამდვილად ვერ ვხედავ ბევრ ცვლილებას. აკადემიურად რომ ვთქვათ, ეს არ არის ჯერჯერობით ასეთი საინტერესო. შეგიძლიათ იბრძოლოთ რაღაც საკითხებისთვის, მაგრამ ჯერჯერობით ვერ ვხედავ ფუნდამენტურ განსხვავებებს. რასაკვირველია ფორმატი მნიშვნელოვანი საკითხია, მაგრამ როგორც თქვენ ბრძანეთ, ბატონო სერგი, ეს ასევე გახდა ფორმულა სხვა რამეებისთვის. ეს არ არის ფორმატი, როგორც ასეთი. მის უკან არის რაღაც. ეს არის ერთგვარი ფორმულა და ეხება სტატუსთან დაკავშირებულ საკითხებს, აღიარებას. ეს საკმაოდ მაღალი დონის პოლიტიკური საკითხია, რომელიც ამ წითელ ხაზს სცდება. სწორედ ამიტომ ყველა ცდილობს ჩაერთოს დისკუსიაში ფორმატის შესახებ.

რაც შეეხება თვითონ ფორმატს, ის არ არის იდეალური, იმიტომ რომ ბოლომდე არავის მოსწონს, მაგრამ ეს ალბათ მისი კარგი მხარეა, იმიტომ რომ საბოლოო ჯამში შეიძლება რაღაც კომპრომისზე წახვიდეთ და მერე ხელი ჩაიქნით და თქვათ, მოდით დავტოვოთ ეს ფორმატი. საქართველო ამით იმიტომ არ არის კმაყოფილი, რომ რუსეთი თავს ისე აჩვენებს, თითქოს არ არის მხარე და მხოლოდ მედიატორია. არც სხვა მხარეები არიან ამით ძალიან ბედნიერები და კმაყოფილები, თითქოს კუთხეში არიან მიმწყვდეულები. ამ გაგებით შემთხვევით წარმოვიდგინო ბევრი სხვა ფორმატი, რომელიც უფრო ადაეკვატური იქნებოდა ყველა მხარის ინტერესის

გათვალისწინებით. არბიტრის პოზიციიდან გამომდინარეც თითქოს უფრო მისაღებია, მაგრამ ეს არის ზოგჯერ ისეთი დემოკრატიული კომპრომისი, როცა უნდა მიიღოთ ისეთი რამ, რაც რეალურად არავის მოსწონს.

აქ დგება დასაკვირვებლად მნიშვნელოვანი ერთი საკითხი. ოცდაორივე რაუნდს რომ გადავხედოთ და ჟენევის მოლაპარაკების შედეგები თუნდაც მედიატორის თვალსაზრისით რომ განვიხილოთ, თუკი სხვა სამშვიდობო პროცესებს შევადარებთ, სხვა მედიაციებს, მთელი მსოფლიოს მასშტაბით, უფრო ცუდია, იმიტომ რომ ფორმატი თითქოს მარტივია, არსებობს სამუშაო ჯგუფები, მაგრამ შედეგი შეთანხმების მხრივ, დოკუმენტების, პრინციპების თუ ქცევის კოდექსის მხრივ, ნაკლებია ვიდრე სხვა ქვეყნების შემთხვევაში და ამაზე ყველამ უნდა იფიქროს. რომ ავიღოთ თუნდაც ერთობლივი პრინციპის, ერთობლივი ქცევის კოდექსის ფარგლებში, როგორ უნდამოვიქცეთ, როგორ ვმართოთ ეს პროცესი. ძირითადი საკითხი დგას ასე - ყველა საუბრობს მაგიდასთან, მოლაპარაკებას ყველა წარმართავს მაგიდასთან, ოღონდ ყველას თითქოს უარყოფითი მიდგომა აქვს. გასაგებია, რომ ეს ზეწოლაა მეორე მხარეზე, პოზიციის დაცვა და გადაუთქმელობა და თითქოს ყველა მართალია, მაგრამ არ არის განზრახვა, რომ როგორმე კეთილი ნებით ისაუბრონ. იმედი მაქვს, ეს შეიცვლება, გვექნება სხვა განხილვებიც და სხვანაირად ჩაერთვებიან.

ავიღოთ ცივი ომი. ჩვენ ხომ გვქონდა ეს სისტემები, კონფლიქტები კაპიტალიზმსა და კომუნალიზმს შორის, ეს იყო ძირითადი კონფლიქტი ბოლო საუკუნის განმავლობაში. მოგვიანებით სისტემების ძალიან დიდი განსხვავების გამო ჰელსინკის აქტზე შეთანხმდნენ. ეს იყო კონფლიქტის ტრანსფორმაცია. ის გადავიდა ჰუმანიტარულ, ადამიანურ, უსაფრთხოების, უშიშროების სფეროში. ამან საკმაოდ კარგად იმუშავა გრძელვადიან პერიოდში. როგორც ჟენევის წარმომადგენელმა, ჰელსინკის აქტის მსგავსი რამ შემიძლია წარმოვიდგინო. მაგრამ ეს იქნება კომპლექსური, რთული გარიგება, იმ საკითხების გათვალისწინებით, რაზეც ქალბატონმა ქეთიმ ისაუბრა. ბევრი რამის გაკეთება შეიძლება, თუ დადებითად ვიქნებით განწყობილნი ამ მოლაპარაკებების მიმართ და არ შევხებით ისეთ წითელ ხაზებს, როგორც არის აღიარება და ა.შ. ფოკუსირება პატარა ნაბიჯებზე უნდა მოვახდინოთ. მიმაჩნია, რომ ეს არის სწორი მიდგომა. მოგვიანებით ვნახავთ, როგორ შეიძლება ამის მიღწევა. მაგრამ ფორმატი არ არის იმდენად მნიშვნელოვანი. საბოლოო ჯამში ბევრი ვიმუშავებთ ვაჭრობის მსოფლიო ორგანიზაციასთან დაკავშირებით, და ეს იყო ერთ-ერთი წარმატებული შეთანხმება. გაიმართა მოლაპარაკება, სადაც ქართულმა მხარემ ძალიან კარგად და გონივრულად იმოქმედა, მაგრამ ეს არ იყო დაკავშირებული მხოლოდ რუსეთის ზეწოლაზე. ეს ერთგვარი წარმატებაც კი იყო.

ქეთევან ციხელაშვილი - ერთადერთ რაღაცას დავამატებ. საჯაროდ მადლობა მინდა გადავუხადო სერგის, იმიტომ რომ სანამ შევიდოდით ჟენევის პროცესში, რამდენჯერმე გვქონდა შეხვედრა და სერგი ძალიან დაგვეხმარა ინფორმაციის გაცვლით, რაც არ მომხდარა სავალდებულოდ ყველა მხარის მიერ, ამას ძალიან ვაფასებ. ამიტომ დარწმუნებული ვარ, როგორი იყო პირადად მისი მცდელობები ამ რაუდების განმავლობაში. მე მგონი მისი მოქნილობის დოზა განსხვავდება წინა ხელისუფლების მოქნილობის დოზისაგან, ეს შეიძლება თვითონ არ თქვას, მაგრამ მე ასე მიმაჩნია. ამიტომ მის აზრს ანგარიშს ვუწევ და ვცდილობ გავიგო, რა საფრთხეს გულისხმობს. იმიტომ რომ წინ არის მომდევნო რაუნდი. ფორმატზე ლაპარაკი დაიწყო 21-ე რაუნდზე, რომელსაც სერგი უძღვებოდა.

სერგიმ თქვა, რომ ხელოვნურ სუნთქვაზე გადაყვანა უნდათ. თან აღმოჩნდა, რომ ნებისმიერი საკითხი სტატუსის საკითხით იბლოკებოდა. მაშინ რაში მდგომარეობდა მანამდე მისი სიცოცხლე? პირიქით, ჩვენ ვთავაზობთ გავაცოცხლოთ ჟენევა. ნურავინ იფიქრებს, რომ საფრთხეებს ვერ ვხედავთ, მაგრამ ზუსტად ვიცი და ამაზე გვიმსჯელია, სადამდე შეგვიძლია ვაჩვენოთ მოქნილობა. ნაცვლად იმისა, რომ ტაქტიკური ბრძოლა გვექონდეს, გრძელვადიან პროცესში უნდა შევხედოთ ამ თემას. გუშინ თანათავმჯდომარებთან გვექონდა საუბარი. ვთქვათ, შევცვალოთ, მაშინ უნდა გავთვალოთ, რას მოიტანს ეს ცვლილება, რა მოხდება 24-ე, 25-ე რაუნდებზე. მოდით, დავდეთ პროგნოზები, როგორ შეიძლება წავიდეს პროცესები. რა თქმა უნდა ნათელმხილველები არა ვართ, ეს ცოცხალი პროცესია და მშვიდობის მშენებლობა რომ რთულია, ამ აუდიტორიაში ამის მტკიცება მგონი არავის სჭირდება. უნდა შეგეძლოს სწორად ადაპტირება და გარკვეულ ფაქტორებზე რეაგირება. თუ უკვე ხელოვნურ სუნთქვაზეა, რა გვემუქრება? შენც თქვი, რომ ყველას არ შეუძლია მარტივად დათმოს ჟენევა. აფაზებისა და ოსებისთვის ეს მართლაც მათი გაგებით ერთადერთი საერთაშორისო ფორუმი გახლავთ. ჩვენ ვამბობთ, სიცოცხლე შევძინოთ საკითხებით, რომლებსაც ახალ შუქში წარმოვაჩინოთ.

გოგი გვახარია - ძალიან საინტერესოა, რომ ბატონმა ელჩმა რამდენჯერმე ახსენა ცივი ომის დასასრული და ფაქტობრივად პარალელი გაავლო დღევანდელ და მაშინდელ სიტუაციას შორის. რამდენად გავიაზრებთ ამ პარალელს და მართლაც დასრულდა თუ არა ცივი ომი საქართველოსა და რუსეთს შორის? მე მგონი ამ საკითხს უკავშირდება ჟენევის მოლაპარაკებები. როგორია აფხაზების პოზიცია? საინტერესოა, როგორ რეაგირებენ ისინი ქართულ-რუსული ურთიერთობის დათბობაზე, მოსწონთ ეს თუ არა. ალბათ დღეს ვერ მოვასწრებთ ამ საკითხებზე საუბარს, მაგრამ ამაზე უნდა დავფიქრდეთ.

ბატონ სერგის გამოსვლამ მეც გამიჩინა კითხვები, მაგალითად, ჟენევა არის ჩვენი მიზანი? ჟენევაში სიარულია ჩვენი მიზანი? მე მგონი ყველას გვაქვს უფლება პირდაპირ ვიკითხოთ, რატომ არის აუცილებელი ევროკავშირის ან თუნდაც რუსეთის მედიატორობა ამ შეხვედრების დროს. და თუ მართლა ფორმატის შეცვლაზეა საუბარი, რატომ არის საშიში აფხაზებთან ან ოსებთან პირდაპირი დიალოგი. სად მოხდება ეს, ჟენევაში, სტამბოლში თუ ზუგდიდში, მგონი ამას არ უნდა ჰქონდეს მნიშვნელობა. იქნებ ღიად დავსვათ კითხვა, რა მოგვიტანა ამ ფორმატმა. შეიძლება ომის შემდეგ მან კარგად იმუშავა, მაგრამ ამდენი ხნის გასვლის შემდეგ რა შეიცვალა ჩვენს ურთიერთობაში? ათი წლის წინ აფხაზები თავისუფლად ჩამოდიოდნენ თბილისში, ამ დარბაზშიც ესწრებოდნენ დისკუსიებს და მათი აქ ყოფნა არ ყოფილა საშიში, რატომ გაფუჭდა ეს ურთიერთობები? იქნებ ამის გამოსწორებაზე ვისაუბროთ. მესმის, რომ გარკვეული თვალსაზრისით ეს პროვოკაციული კითხვაა, მაგრამ ალბათ მას აქვს არსებობის უფლება.

დარწმუნებული ვარ, დარბაზშიც გაჩნდა კითხვები.

გელა ბანძელაძე, „სოციალ-დემოკრატი“ - ბატონმა ელჩმა ბრძანა, რომ „ცივი ომი“ დასრულდა. მე მგონი ეს არის ფუნდამენტი, საიდანაც უნდა დავიწყოთ დისკუსია. ყველას კარგად ახსოვს, რომ ყოფილი ხელისუფლება თავისი პოლიტიკური ქმედებების, საკუთარი პოლიტიკური კურსის ლეგიტიმაციას ახდენდა სწორედ „ცივი ომის“ დროინდელი ლოგიკის გაგრძელებაში, გარეშე მტრის ხატის ფორმულირება და

მისდამი ხისტად, „ვაჟკაცურად“ შეწინააღმდეგება იყო ხელისუფლების ლეგიტიმაციის, პრინციპში ბოლო შანსი უკანასკნელ წლებში. მე მგონია, რომ თუ ისევ ამ ჭრილში გავაგრძელებთ პოლიტიკურ დებატებს, ჩამოვრჩებით ქართულ საზოგადოებას, რომელმაც ჩვენზე ადრე გააცნობიერა, რომ „ცივი ომი“ დასრულდა და საკუთარი განაჩენი პირველ ოქტომბერს გამოიტანა.

ალბათ ქალბატონ ქეთის ეხება ეს კითხვა, მე მგონი ახლა უნდა დავიწყოთ დისკუსია იმაზე, რომ დიალოგს და კონსტრუქციულ ურთიერთობებს კონფლიქტურ მხარეებთან ალტერნატივა არა აქვს. ამ ღირებულებებზე შეთანხმების შემდეგ უნდა ვისაუბროთ იმ ტაქტიკაზე, თუ როგორ გავაკეთოთ ეს და არა ძველი რეჟიმის სტილსა და სპეციფიკაზე, რომელმაც ეს ჩიხი კიდევ უფრო გაამძაფრა.

ანი ჩხიკვაძე, თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი - გასაგებია, რომ ორივე მხარეს ესმის, რას ნიშნავს წითელი ხაზები, მაგრამ იქნებ უფრო კარგად განგვიმარტოთ, რა არის წითელი ხაზი ახალი ხელისუფლებისთვის.

მეორე კითხვა ბატონ ელჩთან მექნება. თუკი ჟენევის მოლაპარაკებები დასრულდება, ამის შემდეგ როგორი იქნება თქვენი სახელმწიფოს როლის ამ პროცესში.

- ქალბატონ ქეთევანთან მაქვს კითხვა. ბატონმა პაატამ ბრძანა, რომ იგეგმება რკინიგზის გახსნა. თუ არის გათვალისწინებული ის რისკ-ფაქტორები, რაც შეიძლება ახლდეს ამ მოვლენას.

დავით არაბიძე, განათლების ეროვნული კავშირი - ბატონ ელჩთან მაქვს კითხვა. საყოველთაოდ არის ცნობილი, რომ სეპარატიზმის საბაზისო პრინციპი არის ტერორი. განიხილავთ თუ არა სეპარატისტულ რეჟიმებს აფხაზეთში და ყოფილი სამხრეთი და არა სამხრეთ ოსეთში არსებულ რეჟიმებს ტერორისტულ დიქტატურებად, რომლებსაც მფარველობს რუსეთის ფედერაცია.

მეორე კითხვა - სად არის იმ ადამიანების ხმა, იმ ნახევარი მილიონი ადამიანის ხმა, რომელიც გამოდევნილია თავისი სახლებიდან. მათ პოზიციას არავინ ითვალისწინებს. როდესაც საუბარია იმაზე, რომ რეგიონები დაუპირისპირდნენ საქართველოს სახელმწიფოს, ეს სიცრუეა. დაუპირისპირდა სეპარატისტთა და ტერორისტთა დაჯგუფება.

და კიდევ ერთი კითხვა ყოფილი და ამჟამინდელი ხელისუფლების წარმომადგენლებთან. შრომის საერთაშორისო ორგანიზაციის 105-ე კონვენცია რატიფიცირებული აქვს როგორც რუსეთს, ისე საქართველოს. აგვისტოს ომის შემდეგ ორი თვის განმავლობაში ჩვენი ორასი თანამემამულე ცხინვალში იმყოფებოდა იძულებითი შრომის საკონცენტრაციო ბანაკში. ხელისუფლებას შეძლო ეჩივლა შრომის საერთაშორისო ორგანიზაციაში ჩვენი მოქალაქეების ფუნდამენტური უფლების დარღვევის გამო, მაგრამ არ უჩივლია. მაინტერესებს, რატომ არ გადადგით ეს ნაბიჯი. დღევანდელი ხელისუფლებისგან მაინტერესებს, ჟენევის პროცესში იქნება თუ არა გათვალისწინებული იმ ეთნიკური ოსებისა და აფხაზების პოზიცია, რომლებიც საქართველოს ტერიტორიული მთლიანობის პლატფორმაზე დგანან. ასევე თუ იქნება გათვალისწინებული იმ ადამიანების პოზიცია, რომლებსაც აღარ უნდათ დევნილობაში ყოფნა.

მიხეილ ვაშაყმაძე - ბატონო სერგი, იმიტომ ხომ არ ახდენთ დრამატიზებას, რომ საკუთარი ინტერესები გაქვთ, რათა კვლავ მიიღოთ ამ პროცესში მონაწილეობა?

სერგი კაპანაძე - მოკლედ გიპასუხებთ, არა.

ვერა გოგობია, „შენ დემოკრატიისთვის“ - თუ ჟენევის მოლაპარაკებებს მოლაპარაკება ჰქვია, მაშინ ყველა მხარე უნდა ვალიაროთ თანასწორად მოლაპარაკებაში. ალბათ ეს ფუნდამენტური პრინციპი ირღვევა, როდესაც ვედავებით ვიღაცას სტატუსის მოთხოვნაში. იქნებ ეს საკითხი დაგვეჩინა არა როგორც პრობლემა, არამედ როგორც შესაძლებლობა. იქნებ აფხაზებისთვის ეს დიდი სურვილი გვექცია რაღაცის მიღწევის საშუალებად.

ბეჟან მშვიდლობაძე - გამორიცხავთ თუ არა ომის შესაძლებლობას?

გაგა ჩხეიძე - პოლიტიკური არენიდან გაქრა აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის პარლამენტი. არსებობს მთავრობა. თანამშრომლობთ თუ არა ამ ადამიანებთან? და საერთოდ, უნდა ამ ხალხს დაბრუნება აფხაზეთში? როგორ აპირებთ დევნილი მოსახლეობის ჩართვას ჟენევის პროცესში? ჩემი მეგობრები დასავლეთში სულ მეკითხებიან, სად არიან ეს ადამიანები, რატომ არ გამოდიან ქუჩაში, რატომ არ მართავენ აქციებს.

გოგი გვახარია - მინდა გაგახსენოთ, დღევანდელი დისკუსიის თემაა **„ჟენევის პროცესი და კონფლიქტების მშვიდობიანი ტრანსფორმაცია: ახალი პოლიტიკური რეალობა“**. ვსაუბრობთ ახალ პოლიტიკურ რეალობაზე. კარგი იქნება მომხსენებლები ბატონ გელა კითხვას თუ გასცემენ პასუხს ახალ რეალობასთან დაკავშირებით.

სერგი კაპანაძე - შევეცდები კიდევ უფრო მარტივად ჩამოვაყალიბო, რისი თქმაც მინდოდა. მაგალითად, თუ აფხაზეთი იტყვიან, რომ უარს ამბობენ ჟენევის მოლაპარაკებებში მონაწილეობაზე ან უარს ამბობენ ამ რაუნდში მონაწილეობაზე და ამბობენ, რომ რვა თვის მერე კვლავ მიიღებენ, ამ დროს ან ხდება გაჭიანურება რაუნდებს შორის, ან დონე ვარდება. ასეთ დროს, როცა კრიზისში შედის მოლაპარაკება, იქნება თუ არა მთავრობა მზად, რომ გამოიყენოს დიპლომატიური ზეწოლა. ზეწოლა სოხუმზე კი არა, მოსკოვზე უნდა იყოს. გამოიყენებს თუ არა ხელისუფლება ზეწოლას მოსკოვზე? ეს ძალიან მარტივი კითხვაა. ამაზე ჩემი პასუხი მაქვს, ალბათ არა. ამ კითხვის დასმას ვცდილობდი მთელი ამ ხნის განმავლობაში.

როგორ ფიქრობთ, რუსეთში შეიცვალა მენტალიტეტი, ევროპული ღირებულებები შეითვისეს? უნდათ დემოკრატიას ეზიარონ და ახლა ყველაფერს მშვიდობიანად აგვარებენ? პრობლემას წინა ხელისუფლების მენტალიტეტი წარმოადგენდა? მე მგონია, რომ ცხინვალთან და სოხუმთან პრობლემა სწორედ იმიტომ გაქვს, რომ რუსეთი არ გამოსულა ძველი მენტალიტეტიდან და მეორე, მას არა აქვს პოლიტიკური ნება ამ პრობლემების გადასაჭრელად. სამწუხაროდ ამ რეალობაში გვიწევს ოპერირება. თუ მოვახერხებთ და მათ გავუღვიძებთ ამ პოლიტიკურ ნებას დიალოგით ან სხვა რამით, ძალიან კარგი იქნება, მაგრამ მე რატომღაც სკეპტიკურად ვუყურებ ამას, იმიტომ რომ ჩვენგან განსხვავებით იქ ცვლილება არ მომხდარა. ბატონმა ელჩაც სწორედ ეს თქვა. ჩვენთან ხელისუფლება

დემოკრატიული გზით შეიცვალა. რუსეთში ხელისუფლება არ შეცვლილა დემოკრატიული გზით. და ის კიდევ საკითხავია, რომც შეიცვალოს, ახალი ხელისუფლება როგორი იქნება. იმიტომ რომ უახლოეს ხანში ვერ ვხედავ ასეთი დემოკრატიული ტრანსფორმაციის შესაძლებლობას. ალბათ ყველაზე ცუდი იქნება, თუ რუსეთი განაგრძობს ღია პოლიტიკის წესებით თამაშს და ჩვენ ვითომ ფსევდო-ლიბერალური მიდგომა გვექნება, ვითომ ვთმობთ რაღაცებს და იმედი გვექნება, რომ საპასუხოდ ასევე დაგვითმობენ რაღაცებს. წინაპირობა, რომ ნამდვილად ასე ხდება, არა მაქვს და იმედი მაქვს, რომ არც მოხდება.

რაც შეეხება კითხვას, დევნილების ხმა სად არის წარმოდგენილი, ჟენევის მოლაპარაკებებში ასევე მონაწილეობენ ლეგიტიმური ხელისუფლების წარმომადგენლები. ბოლო წლების განმავლობაში ესენი იყვნენ ლორიკ მარშანია, გაია ბარამია და მანამდე მალხაზ აქიშბაია, ადამიანები, რომლებიც იყვნენ დევნილები. ამ ფორმატის წარმატება სწორედ ის იყო, რომ ჩვენ მივალწიეთ იმას, რომ დევნილი ხელისუფლების წარმომადგენლებიც იყვნენ ჩართულები მოლაპარაკებებში განსხვავებით ნებისმიერი სხვა ადრე არსებული ფორმატისგან. მაგალითად ცხინვალთან დაკავშირებით დიმიტრი სანაკოვეცი და ალან პარასტაევი, გაყოფილი ოსური თემიდან ის ხალხი, რომელიც „ინტეგრაციონისტებად“ შეიძლება მოვნათლოთ, მონაწილეობდნენ სწორედ ამ მოლაპარაკებებში. ისევე როგორც მონაწილეობდნენ დევნილთა სამინისტროს წარმომადგენლები. ის კი არ იყო მარტო მნიშვნელოვანი, რომ ამერიკა, გაერო, ეუთო და ევროკავშირი მონაწილეობდა, არამედ ისიც, რომ ეს ხალხი ჩაერთო მოლაპარაკებებში. ინდივიდებზე შეიძლება იდავოთ, ვიღაც შეიძლება მოგწონდეთ, ვიღაც არა, მაგრამ როგორც პრინციპი, დევნილი მოსახლეობის წარმომადგენლები ამ მოლაპარაკებებში ქართული მხრიდან ჩართულები არიან და იმედი მაქვს, რომ დარჩებიან კიდევ. ეს იყო ერთ-ერთი ყველაზე მტკივნეული საკითხი მეორე მხრიდან, თავიდან ის პრობლემაც კი იყო, რომ მიღებაზეც კი არ უნდოდათ, რომ მიწვეულები ყოფილიყვნენ დევნილი ხელისუფლების წარმომადგენლები. ერთი დღის განმავლობაში მთლიანად იზლოკებოდა ჟენევის მოლაპარაკებები იმიტომ რომ მიღებაზე მიდიოდა ეს ხალხი და მეორე მხრიდან იყო კატეგორიული მოთხოვნა, თუ ეს ხალხი წავიდოდა მიღებაზე, ჩაიშლებოდა მოლაპარაკებები. მაშინ საბედნიეროდ იმის გამო, რომ წნეხის ქვეშ უწევდა მეორე მხარეს მუშაობა, ამაზე დათანხმდნენ და მას შემდეგ შემორჩა და 22 რაუნდის განმავლობაში ლეგიტიმური მთავრობის წარმომადგენლები მონაწილეობენ მოლაპარაკებებში. იმედია, ეს ასე გაგრძელდება.

შეკითხვა დაისვა კონფლიქტის მხარეებად აღიარებაზე. სოხუმი და ცხინვალი თუ კონფლიქტის მხარეებია, მაშინ რუსი არ არის ოკუპანტი. საერთაშორისო სამართლის მიხედვით ორივე არ გამოდის. პოლიტიკური გემოვნების ამბავია, ან ერთს ვირჩევთ, ან მეორეს, თავი რომ დავანებოთ მორალურ მხარეს. თუ გვინდა რომ რუსეთი ოკუპანტი იყოს, მაშინ კონფლიქტის მხარე გამოდის ის, თუ გვინდა რომ არ იყოს, მაშინ გამოდის ცხინვალი და სოხუმი. მაგრამ ცხინვალის და სოხუმის კონფლიქტის მხარედ არცნობა არ ნიშნავს მათთან დიალოგის არარსებობას. ხშირად მოსდით ხოლმე ეს შეცდომა. შეიძლება არ აღიარო ისინი კონფლიქტის მხარეებად, მაგრამ გქონდეს მათთან დიალოგი. ჩვენ გვინდოდა მათთან დიალოგი და ახლაც არის ეს სურვილი. იმედი მაქვს, ქმედითი ნაბიჯები იდგმება ამ მიმართულებით. მარტივი საერთაშორისო სამართალია. საერთაშორისო სამართლის მიხედვით, ოკუპანტია ის, ვინც ა) ახორციელებს ეფექტურ კონტროლს ტერიტორიაზე, ბ) აქვს იქ არალეგალური სამხედრო ყოფნა. იმედი მაქვს, არც ერთზე ვდავობთ და არც მეორეზე. ისეთ

საკითხებზე, როგორც არის სტატუსი, რუსეთის ჯარების გაყვანა, მათი საზღვრების უზრუნველყოფა, იქ საერთაშორისო ორგანიზაციების ყოფნა, დევნილების დაბრუნება, რუსეთის სიტყვა რომ გადამწყვეტია, მე მგონი ეს საკამათო არ არის. აქედან გამომდინარე არის ოკუპანტი. თუ ოკუპანტია, თუ პასუხისმგებელია ამ რეგიონებზე, მაშინ როგორ შეიძლება კონფლიქტის მხარე იყოს ის, ვინც არ არის პასუხისმგებელი? სამართლებრივად არ ჯდება ერთმანეთში.

მაპროვოცირებელი კითხვა დაისვა, რად გვინდა ევროკავშირი შუამავლად, იქნებ რუსეთის შუამავლობა ჯობდეს. ვიცი, რომ მთლად ასე არ დასმულა, მე კიდევ უფრო მეტად გავაპროვოცირე. საქმე ის არის, რომ ტრადიციულად ვუშვებთ ერთსა და იმავე შეცდომას. ყოველთვის გვგონია, რომ ისტორია იწყება გუშინდლიდან. არა, ხელისუფლებები და მიდგომები იცვლება, მაგრამ ისტორია გრძელდება. გაკვეთილები უნდა გამოვიტანოთ მთელი ისტორიიდან და არა პატარა მონაკვეთიდან. ეს გაკვეთილი, ჩემი აზრით, გვეუბნება, რომ რუსეთის, როგორც მედიატორის როლი ნათლად გამოჩნდა, რომ არ არის ეფექტური და კონტრპროდუქტიულია. წლების განმავლობაში ყველაზე უმნიშვნელო საკითხებზე შეთანხმებასაც კი ვერ ვახერხებდით სწორედ იმის გამო, რომ რუსეთი იგონებდა, რომ ის იყო მედიატორი. პრობლემას ქმნიდა მოსკოვი, ამბობდა, რომ ქმნიდა სოხუმი, მივდიოდით სოხუმთან, სოხუმს არ აინტერესებდა და არ შეეძლო ამ პრობლემის მოგვარება, ამიტომ იბრალეხდა, რომ ის იყო ამ პრობლემების შემქმნელი. ან პრობლემას ქმნიდა სოხუმი, მივდიოდით მასთან, ჩვენს შორის იმართებოდა დისკუსია, ერთვებოდა რუსეთი როგორც მედიატორი და იჭედებოდა, იმიტომ რომ მედიატორის როლი სრულიად მიკერძოებული იყო. ეს ყველაფერი ერთხელ უკვე გამოვიარეთ.

რატომ არის კარგი, რომ ევროკავშირია მედიატორი. სხვათა შორის აქ ცოტა უცნაურობაც არის. ევროკავშირი ჩვენს ტერიტორიულ მთლიანობას აღიარებს და ამავდროულად არის მედიატორი. გნებავთ, ესეც შერაცხეთ წარმატებად წინა ოთხი წლის განმავლობაში, რომ ის წარმონაქმნი, რომელიც თავისი პოზიციით არ არის ნეიტრალური, არის მედიატორი. მედიატორი, რომელიც ჩვენს ტერიტორიულ მთლიანობას აღიარებს, უკვე არის მიღწევა. და თუ ასე არ იქნება, ეს უკვე დანაკარგი იქნება, იმიტომ რომ თუ მედიატორები იქნებიან ნეიტრალური საერთაშორისო ორგანიზაციები, მაგალითად გაერო ან ეუთო, აქედან ორი რამ შეიძლება ვივარაუდოთ: ეს ორგანიზაციები ვეღარ იმსჯელებენ ჩვენს ტერიტორიულ მთლიანობაზე, ვერც რეზოლუციებს მიიღებენ, ან იქნებიან დომინირებულნი რომელიმე მნიშვნელოვანი ქვეყნის, მაგალითად რუსეთის მიერ და აქედან გამომდინარე ვერ შეასრულებენ თავიანთ როლს. ამიტომ ევროკავშირის როლის შენარჩუნება ძალიან მნიშვნელოვანია. ბოლო წლებში თუ ნახავთ, კონფლიქტთან დაკავშირებული ყველა საკითხი იმით არის მნიშვნელოვანი, რომ მასში ევროკავშირი თამაშობს წამყვან როლს. ჩემი აზრით ეს ძალიან მნიშვნელოვანია და უნდა შენარჩუნდეს.

თუ შენევას რაიმე დაემუქრება და მოკვდება, პირველ რიგში ეს იმიტომ იქნება პრობლემა, რომ ევროკავშირის როლს დაემუქრება საფრთხე. ძალიან მარტივად, სპეცწარმომადგენელი, რომელიც შენევას დისკუსიებში მონაწილეობს, ვეღარ იქნება ჩართული მაღალ დონეზე, ევროკავშირის სამდამკვირვებლო მისიის, რომელიც ისედაც ხელფეშქვრულია, იმიტომ რომ ხან სოხუმში არ უშვებენ, ხან ცხინვალში, ფუნქციებიც ლიმიტირებული იქნება. მარტივად მოხდება ევროკავშირის როლის ეროზია. ეს შემდეგ შეიძლება ჩაანაცვლოს შვეიცარიამ, მაგრამ მანამდე მაინც მტკივნეული იქნება ევროკავშირის როლის დაკარგვა.

გოგი გვახარია - ბატონ ელჩს გადავცემ სიტყვას. მან პირველმა ახსენა „ცივი ომი“ და ალბათ განმარტავს, რატომ გააკეთა ეს პარალელი. რაც შეეხება ევროკავშირს, ჩემი აზრით არა მგონია მას მოსწონდეს მუდმივად იყოს „ჭკვიანი ბიძის“ როლში, რომელმაც ბავშვები უნდა შეარიგოს. რაღაც მომენტში ის იტყვის და მგონი უკვე ამბობს, რომ ჩვენ, ქართული და აფხაზური მხარე თავად დაველაპარაკოთ ერთმანეთს.

გიუნტერ ბეჰლერი - მინდა დავუბრუნდე დარბაზიდან დასმულ რამდენიმე შეკითხვას. პირველი ტერორიზმს ეხებოდა. დიახ, თუ გვინდა მშვიდობა დავამკვიდროთ, ზოგჯერ არსებობს პირობები, როდესაც ტერორისტებს უნდა ვესაუბროთ როგორც მედიატორები. ეს არა მარტო შვეიცარიას, ამერიკას და ევროკავშირსაც უწევს ხოლმე. ავიღოთ თუნდაც „ჰამასი“ ან „თალიბანი“. საერთაშორისო საზოგადოებამ გადაწყვიტა, რომ რათაც მომენტში მნიშვნელოვანია ჩავერთოთ მოდერაციაში ტერორისტულ ორგანიზაციებთან დაკავშირებით. ეს შეიძლება შეცდომაა, მაგრამ ზოგჯერ რისკზე მიდიხარ იმისათვის, რომ დამყარდეს მშვიდობა და შეწყდეს ძალადობა. სამხრეთ ოსეთისა და აფხაზეთის შემთხვევაში ნამდვილად ვერ განვსჯი. ჩვენთვის მისაღებია ჟენევის ფორმატი. ის ეფუძნება ექვსპუნქტიან გეგმას, რომელზეც ყველა შეთანხმდა, რომ დამსხდარიყვნენ და გასაუბრებოდნენ ერთმანეთს. რა თქმა უნდა ყველას მიაჩნია, რომ ჩვენ ამ ფორმატში უნდა ვესაუბროთ ერთმანეთს. აქ უნდა დავსვათ წერტილი.

მეორე საკითხი, გაეროს რეზოლუცია. შვეიცარიამ თავი შეიკავა უპირველეს ყოვლისა ჩვენი ნეიტრალიტეტის და მშვიდობის პოლიტიკის გამო. ჩვენ წარმოვადგენთ საქართველოს ინტერესს მოსკოვში და რუსეთის ინტერესს საქართველოში და ორივე მხარესთან შევთანხმდით, რომ ერთადერთი, რა როლიც შეგვიძლია ვითამაშოთ, ის არის, რომ არც ერთი მხარე ძალიან არ უნდა გავაბრაზოთ. ეს არის ნდობის და პროფესიონალური ქცევის მომენტი. მაგრამ ჩვენ ერთ-ერთი პირველები ვიყავით საქართველოში, ვინც დაიწყო ჰუმანიტარული დახმარება. ეს იყო იძულებით გადაადგილებული პირებისთვის თავშესაფრის მიცემა, მათი პირობების გაუმჯობესება, თავისუფალი გადაადგილება და სხვა კონკრეტული საკითხები. სწორედ ეს არის ჟენევისთვის მნიშვნელოვანი საკითხი და ამ მიმართულებით უნდა გადაიდგას ნაბიჯები. რასაკვირველია ეს უკავშირდება საბოლოო რეზოლუციას, მაგრამ მიმაჩნია, რომ როცა მეორე სამუშაო ჯგუფზე ვსაუბრობთ, ყველა მხარემ რომ აღიაროს, რომ ბევრი იძულებით გადაადგილებული პირი დაუბრუნდა ინდივიდუალურად და ნებაყოფლობით თავის მშობლიურ ადგილს, მაგალითად გალში, ეს იქნება წინგადადგმული ნაბიჯი და ამან შეიძლება კიდევ წინ წავაწიოს. ეს არის რეალობის გაგება, გათავისება, რაც მოლაპარაკების დროს პირველი ნაბიჯია, მაგრამ ჯერჯერობით ეს არავის უღიარებია და ეს არის პოზიციონირება. ჩემთვის როგორც მედიატორისთვის, ძნელად გასაგებია და ცუდად შემიძლია ავხსნა.

ბოლო შეკითხვა ძალიან რთულია და ძალიან არადიპლომატიური უნდა ვიყო, არ მინდა ეს სესია ამგვარი განცხადებით დავხურო, მაგრამ შემიძლია ვთქვა, დიახ, ევროკავშირი მნიშვნელოვანია როგორც ერთგვარი „ექოლუჩი“, ჟენევის მაგიდასთან, მაგრამ არ არის კარგი მედიატორი.

- როგორც ინსტიტუცია თუ კონკრეტულად ვინმე არ არის კარგი მედიატორი?

გიუნტერ ბეჰლვეი - ეს გახლავთ ინსტიტუციონალიზებული პიროვნებები.

ქეთევან ციხელაშვილი - რამდენჯერმე დაისვა კითხვა, გვაქვს თუ არა რესურსი ზეწოლის განსახორციელებლად, რომ რუსებმა აფხაზები დააბრუნონ ჟენევაში და ა. შ. მოგეხსენებათ, რა პროცესები მიმდინარეობს. ეს იმას კი არ ნიშნავს, რომ ვილაცას განსაკუთრებულად შეუყვარდა რუსები. მე მგონი ახლა არის რეალური განწყობა ვითარების ნორმალიზებისთვის, გაფუჭებული საქმეების შეძლებისდაგვარად ჩვენს ინტერესებში შემოსაბრუნებლად. ამიტომ არსებობს რაღაც მექანიზმები და ის, რომ რუსებს რაღაც არხებით ელაპარაკები, შეიძლება ზრდიდეს რაღაცების შანსს, მაგრამ ასევე უნდა გამოიყენო ზეწოლა იქ, სადაც ეს საჭიროა და სხვა მიმართულებით არ მოადუნო პოლიტიკა. მე მეგონი საერთოდაც ეს არის პოლიტიკა და არა ის, რომ ერთი მიმართულებით გადაიჩეხო, სადაც არა გაქვს გამოსავალი.

რაც შეეხება ჟენევის აქამდე ასე მოყვანას, რუსების გასვლას და აფხაზების დემარშს, რასაც ადრეც ჰქონდა ადგილი, რუსების ზეწოლით ხდებოდა ეს და ამ ინსტრუმენტის გამოყენებით ხდებოდა ამის შენარჩუნება, ვფიქრობ, რომ კომფორტული იყო ხელისუფლებასთან ურთიერთობა, რომელიც ამბობს „არას“, ან რომელთანაც ურთიერთობა პროგნოზირებადია ფართო პოლიტიკურ ჭრილში, არაფერს ვამბობ ტაქტიკურ სვლებზე და ვიმეორებ, რომ ეს შენ არ გეხება, მაგრამ როცა პოლიტიკა პროგნოზირებადია და ზუსტად ვიცი, რომ უარს მივიღებ და აქედან არაფერი გამოვა, ვიქნები ამ ჟენევაში. როგორ გგონიათ, რატომ გაჩნდა დღეს ის, რასაც თქვენ თუნდაც საფრთხედ აღიქვამთ? იმიტომ კი არა, რომ კურსი შეიცვალა, არამედ იმიტომ რომ ზოგიერთებს, ვისაც ამისი იმედი ჰქონდა, დისკომფორტი გაუჩნდა, გაჩნდა შანსი და აღმოჩნდნენ არაკომფორტულ, წამგებიან პოზიციაში, როდესაც არგუმენტები ჩვენს მხარეს გაცილებით უფრო ძლიერია. სწორედ ამიტომ დაიწყო ეს მოძრაობები და არა იმიტომ რომ ზეწოლა მოდუნდა და ა. შ. დისკომფორტი არავის მოსწონს, მით უმეტეს გარდამავალ ფაზაში. ამიტომ ჩვენ მზად ვართ ვიმოქმედოთ საკუთარი ინტერესებიდან.

რაც შეეხება ჩვენს ხაზებს, ამაზე მგონი დისკუსია არ არის საჭირო. ჩვენი პოლიტიკა მომდინარეობს საქართველოს ტერიტორიული მთლიანობისა და სუვერენიტეტის პრინციპებიდან და არაღიარების პოლიტიკიდან. ჩვენ ვსაუბრობთ კონფლიქტის ტრანსფორმაციაზე და გრძელვადიან მოწესრიგებაზე, რომელიც გადის მდგრად შედეგებზე, ნდობის აღდგენით, ადამიანებთან ურთიერთობით და არა მარტო ტერიტორიებზე ოცნებით და ფიქრით და გახლეჩილი საზოგადოების კიდევ უფრო დაშორებით, რაც არასოდეს მიგიყვანს გრძელვადიან და მდგრად შედეგამდე, იმიტომ რომ კიდევ რომ მოაგვარო რაიმე სასწაულითა და მანქანებით, რა ვიცი, ზოგი მილიტარისტია, ომით, რაც წარმოუდგენელია. მაგრამ რა.. ეს გრძელვადიანი შედეგია? ვიცით, რა შედეგებსაც იწვევს. ეს გახლავთ ხაზები, რომლებშიც ჩვენ ვმოქმედებთ.

ნურავინ იფიქრებს, რომ ვილაცა ჟენევის სხვა რამით ჩანაცვლებას ფიქრობს. ჟენევას აქვს თავისი ფორმატი და დანიშნულება, ნურც დრამატიზებას მოვახდენთ, ნურც მითოლოგიზაციას, ნუ შევქმნით არარეალურ საფრთხეებს და გადამეტებულ მოლოდინებს, რაციონალურად მივუდგეთ ამ საკითხს. ჟენევა არის ის, რაც არის და ჩვენს ინტერესშია მისი შენარჩუნება იმ მიზნებიდან გამომდინარე, რისთვისაც არის ის შექმნილი. მოქნილობას აქვს ფასი, მაგრამ მზად ვართ გადავიხადოთ რაღაც ფასი და არა ის, რომ ჟენევა შევინარჩუნოთ. კიდევ ერთხელ ვამბობ, ჟენევას აქვს თავისი დატვირთვა.

რაც შეეხება აფხაზეთთან და ოსებთან საუბარს, დიახ, ეს არის ახალი ხელისუფლების პოლიტიკის ნაწილი და ეს ალბათ განმასხვავებელია. სერგიმ თქვა, რომ მათი მხარეებად აღიარება ოკუპაციის პარადიგმას მთლიანად არღვევს, მაგრამ ჩვენ ვიმუშავებთ ამაზე. იუსტიციის სამინისტროს საერთაშორისო სამართლის სპეციალისტებთან ერთად დღესაც მიმდინარეობს ამაზე მუშაობა. სხვათა შორის კარგი თემაა საექსპერტო წრეებში განსახილველად. მოცემულობად არ მიმაჩნია ის, რომ ოკუპაციას არღვევს ის, რომ მოლაპარაკების ან კონფლიქტის მხარეს უწოდებ მას, ვისაც მართლა ელაპარაკები. ჩრდილოეთ კვიპროსზე მეტყვით, რომ ეს სხვა რეალობაა, მაგრამ არის სხვა პრეცედენტებიც. გარდა ამისა, ამბობთ, რომ მხარედ აღიარების გარეშე შეიძლება მათთან საუბარი, მარიონეტს ვეძახით, ვაღიარებთ, რომ ზეწოლას განიცდიან, ლეგიტიმურად ცხადია, რომ არ ვაღიარებთ, ამავდროულად მოლაპარაკებებში მონაწილეობს ლეგიტიმური მთავრობის წარმომადგენელი, სხვა საკითხია, ვინ როგორ გამოხატავს დევნილი მოსახლეობის ინტერესებს.

ვთქვით, რომ დევნილების თემა საკვანძოა მეორე ჯგუფის მუშაობაში. ვმუშაობთ იმაზე, რომ ეს თემა განხილვაში დაბრუნდეს. მაგრამ მინდა გითხრათ, მე სამოქალაქო საზოგადოებიდან მოვდივარ, ამიტომ თავისუფლების ხარისხი მაქვს და სულ მექნება, რა პოზიციაზეც არ უნდა ვიყო, ამიტომ ვამბობ, რომ ეს თემა ძალიან დიდი ხნის განმავლობაში პოლიტიკურ ხაზში იყო ჩიხური პოლიტიკის მძევალი. ამიტომ არ ვფიქრობ, რომ სწორი მიმართულებაა, როდესაც გადაუჭრელ საკითხებს ებმება დევნილების თემა და გამოსავალი საერთოდ იკარგება. ჩვენ ვფიქრობთ, როგორ მოვძებნოთ გამოსავალი და დავაბრუნოთ ეს თემა, რომელიც პოლიტიკურად ძალიან სენსიტიურია და თუკი ადრე, 2008 წლამდე აფხაზები მეუბნებოდნენ, რომ ეს მათ დისკომფორტს უქმნიდა, დე-ფაქტო მაღალ დონეზე რამდენიმე ადამიანთან ერთად გვექონდა საუბარი და მოწმეებიც არიან ამისი, ისინი ამბობდნენ, რომ ეს პრობლემაა და რამე უნდა მოეფიქრებინათ. დღეს ეს აღარ მესმის. ისმის სხვა განცხადებები. რატომ შეიცვალა კონიუნქტურა ასე მძიმედ? ვიმიერებ, ჩვენ ვცდილობთ დავაბრუნდეთ პუნქტ „ნულში“ და მერე თავიდან დავიწყოთ ათვლა. და თუკი მართლა მარიონეტად მიგვაჩნია, მაშინ ჟენევაში საერთოდ არ უნდა დაგვეშვა ისინი. და ეს იქნებოდა ოკუპაციის ასეთი გაგების საუკეთესო გამოხატულება. ეს მოცემულობაა, თუ არ ველაპარაკები, ვერ გავდივარ გამოსავალზე.

ბოლო შეკითხვა რკინიგზას ეხებოდა. ეს ძალიან დიდი თემაა და ის ბევრ სხვა თემასთან ერთად გაჟღერდა. შემდეგ თავიდან გააკეთა პრემიერ-მინისტრმა განცხადება. ეს არის იდეა, გამოხატული სურვილი, ქართული ინტერესიდან გამომდინარე, მაგრამ ცხადია, ვაცნობიერებთ, რომ ამას ახლავს უამრავი ნიუანსი და ფუნდამენტური საკითხიც. თუკი ეს საკითხი პრაქტიკულად დადგება დღის წესრიგში, ყველა რისკი გაითვლება. იმაზეა საუბარი, როგორ გამოიყენო ეს თემა საკუთარი პოლიტიკური და ეკონომიკური ინტერესებისთვის. თუ ვერ შედგება მისაღები გარიგება, გარიგება საერთოდ არ შედგება.

გოგი გვახარია - დიდი მადლობა, დავასრულოთ დისკუსია.